

د لوړو زده کړو وزارت

لاسته راوړنو ته کتنه

۱۳۹۹ کال

ځانگړنې:

نوم: په ۱۳۹۹ کال کې د لوړو زده کړو وزارت لاسته راوړنو ته کتنه

چمتو کوونکی: د ویاند دفتر

د متن سمون: شمس الرحمن احمدزی

شماره تماس: ۰۲۰۲۵۰۰۹۶۹

spokesman@mohe.gov.af

برېښنالیک:

mohe.gov.af

انټرنېټي پاڼه:

www.facebook.com/moheaf

فېسبوک:

twitter.com/afmohe

ټویټر:

www.instagram.com/mohe.af

انسټاګرام:

لېنکډین: وزارت-تحصیلات-عالی-لوړو-زده-کړو-وزارت-۶۱۲۶۲۵۲۰۰

یوټیوب: www.youtube.com/channel/UCghmjT۲x۱UZWa۵j۸۷T۵XWig/about

د مطالبو لړلیک

۱	شالید
۲	لیدلوری
۲	رسالت
۲	موخې

۵	د ښې حکومتولۍ د شاخصونو تطبیق
۵	خارڼه او ارزونه د بدلون او اغېزناکتیا لامل کېږي
۶	په لوړو زده کړو کې د ښځو رول او شتون
۷	کورونۍ؛ د افغانستان په تحصیلي نظام کې د ډیجیټالي انقلاب پیل
۸	له نړیوالو معیارونو سره سم د تحصیلي نصاب بیا کتنه

د اکاډمیکو چارو برخې لاسته راوړنې

۱۳	د تقنیني اسنادو برخه
۱۸	د پلان، پالیسۍ او تقنین برخه
۱۸	د کیفیت د تضمین او اعتبار ورکولو برخه
۲۰	د علمي کادر د غړو گومارنې او ترفیعاتو برخه
۲۰	د علمي پروگرامونو د پراختیا برخه
۲۱	د څېړنې، تالیف او ژباړې برخه
۲۲	د بورسونو برخه

د محصلانو د برخې لاسته راوړنې

۲۶	دولتي محصلان
۲۶	خصوصي محصلان
۲۸	د بهرنیو تحصیلي سندونو ارزونه

د مطالبو لړلیک

۳۱ د مالي او اداري برخې لاسته راوړنې

- ۳۱ د بشري سرچینو برخه
- ۳۲ د جنډر برخه
- ۳۳ مالي او حسابي برخه
- ۳۴ د تدارکاتو برخه
- ۳۵ د زېربنا پراختیا او ودې برخه
- ۳۷ د معلوماتي ټکنالوژۍ د خدماتو او برېښنایي زېربناوو د جوړښت برخه
- ۳۹ د اطلاع رسونې او مطبوعاتو برخه (د ویاندوۍ دفتر)

د لوړو زده کړو وزارت

۴۱ د څارنې او له فساد سره د مبارزې د برخې لاسته راوړنې

- ۴۱ اداري فساد سره مبارزه
- ۴۱ د اکاډمیکو چارو د څارنې او ارزونې برخه

د لوړو زده کړو وزارت

د لوړو زده کړو وزارت په ټولو برخو کې د خپلو کړنو روڼتيا، حساب او راپور ورکولو ته ژمن دی. دغه وزارت د اساسي قانون او د هېواد د نورو نافذه قوانينو په رڼا کې اطلاعاتو ته لاسرسی د ښاروندانو مسّلم حق بولي او د کره او په وخت اطلاعاتو لپاره هېڅ ډول هڅه نه سپموي.

له همدې کبله يې د يوې رسالې په بڼه د خپلو فعاليتونو، کړنو او لاسته راوړنو يوه ټولگه جوړه کړې چې موخه يې د خلکو خبرول او په ځانگړي توگه د افغانستان علمي ټولنې غړو ته د لازياتو معلوماتو ورکول دي.

د لاسته راوړنو او پرمختگ په اړه راپور او خبر ورکول يو اداري اصل دی او د يوه مسوول او حساب ورکوونکي جوړښت يوه برخه ده. دا د خلکو حق دی چې وپوهېږي چې په هېواد کې د لوړو زده کړو په ډگر کې څه پېښ شوي او څه کېږي.

د دغې ټولگې لوستونکي به د دې منځپانگې په لوستلو سره وپوهېږي چې د زير بنايي او روبنايي او د کيفيت او کميت له پلوه په دغه وزارت کې مهم بدلونونه رامنځته شوي، چې دا ټول د مشرتابه پلاوي او مسوولانو د هڅو محصول دی. د افغانستان د ولس او دولت هيله د روزنيزو جوړښتونو په تېره بيا د هېواد د لوړو زده کړو وده او پرمختگ دی چې په هېواد کې

د رغنده بدلونونو او پرمختگونو سرچينه ده. د همدې لپاره د لوړو زده کړو وزارت مشرتابه پلاوي په هېواد کې د علمي غوښتنو او ارمانونو ترلاسه کولو لپاره په دوامداره توگه هڅه کړې ترڅو په علمي ټولنه کې د علمي او کلتوري پروگرامونو پياوړتيا او زياتولو او بهر ته د استادانو او محصلانو لېږلو سره د ځوانانو فکري او علمي ودې ته لار هواره کړي. له نېکه مرغه دغه هيله تر ډېره بريده ترلاسه شوې، چې د لوړو زده کړو وزارت مشرتابه پر دې بسنه نه کوي. د نويو علمي پروگرامونو او حل لارو او د پايلو پر بنسټ کاري کړنلارې په تعقيب او پلي کولو سره په دې لټه کې دی چې د سيمې هېوادونو په کچه د افغانستان د لوړو زده کړو ادارې ته لا ډېر اعتبار ورکړي.

د لوړو زده کړو وزارت هڅه کوي چې په ۱۴۰۰ کال کې د هېواد تحصيلي نظام لپاره لوی گامونه، جدي هڅې او اساسي فعاليتونه ترسره کړي ترڅو د افغانستان د علمي ټولنې لپاره د تېر کال په څېر د پام وړ لاسته راوړنې ووينو.

شاليد

د لوړو زده کړو وزارت په داسې حال کې چې د سوکاله او په ځان بسيا افغانستان لپاره د خلکو د هيلو او ارمانونو مرجع دی، د افغانستان اسلامي جمهوري دولت د پاليسيو د موخو ترلاسه کولو په برخه کې يو لړ موخې، ماموريتونه او مسووليتونه لري او د کار بازار د اړتياوو سره سم د سيالۍ له لارې په عادلانه توگه کيفيت لرونکو لوړو زده کړو ته په لاسرسي او د تکړه، متخصصو او وطنپالو کادرونو په روزلو کې مهم رول لري.

د لوړو زده کړو وزارت د ستراتيژيک پلان پلي کېدو او موخو ته د رسېدو لپاره پر دغو مواردو متمرکز دی لکه: علمي پروگرامونه، د تحصيلي نصاب بياکتنه او پراختيا، د کيفيت د تضمين خپلواکي اداري رامنځته کول، د وړتيا تثبيت او اعتبار ورکول، د اداري سيستم اصلاح، د تقنيني اسنادو بياکتنه او پراختيا او HEMIS پلي کول، د ظرفيت لوړولو پروگرامونو همغږي کول او پياوړتيا، د علمي څېړنو معياري کول، د شپې ځايونو (ليليو) بڼه مديريت، لوړو زده کړو ته لاسرسي، مديريت او بڼه حکومتولۍ، د بنسټونو پراختيا او وده، جنسيتي مساوات او د فساد له عواملو سره دوامداره مبارزه د دغه وزارت په کاري لومړيتوبونو کې نيول شوي دي.

ليدلوری

د لوړو زده کړو وزارت ژمن دی چې له انساني

ځواک او نویو ټکنالوژيو څخه په ګټې اخيستنې د پرمختللي تحصيلي نظام او شفافي او متحرکې ادارې په لرلو سره؛ د سيمې په کچه د علم توليد کې د ژمن، ځانګړه (متخصص)، کارموندونکي او مخکښ بشري ځواک په روزنه کې لوړ ځای ولري.

له اغېزناک، ګټور، روڼ او اسانه معلوماتي مديريتې سيستم څخه برخمنيا؛

د معقولو، کره او رڼو کړنو د ارزونې سيستم څخه برخمنيا؛

له اړتيا سره سم د اداري واحدونو پراختيا؛

د نړيوالو پوهانو په کچه له وړ، ژمن، مومن او ځانګړه علمي کادرونو څخه برخمن؛

د ټولنې وګړو لپاره د تلپاتې روزنيزو، څېړنيزو او کلتوري فرصتونو په رامنځته کولو کې وړتيا؛

د علمي او څېړنيزو پروژو پر بنسټ د شتمنۍ د توليد او عايداتي سرچينو څخه برخمن؛

د هېواد له اړتياو سره سم د پرمختللي تحصيلي نصاب څخه برخمن؛

د هېواد د پراختيا، د علم توليد او علمي خدمتونو په برخه کې مخکښ؛

د سيمې او نړۍ د معيارونو پر بنسټ د څارنې، ارزونې او کيفيت لوړولو خپلواکې ادارې څخه برخمن.

ماموريت:

د لوړو زده کړو وزارت په علمي ډګر کې د ژمن، متخصص، متشېت او مخکښ بشري ځواک د ښوونې او روزنې په موخه د نويو روڼيزو ټکنالوژيو، شفافي ادارې او متحرک تحصيلي نظام څخه په ګټې هڅه کوي چې د سيمې هېوادونو په کچه د ټولنې اړتياوې پوره کړي.

د ژمن، ځانګړه، کارموندونکي، پوه او وطنپال انساني ځواک روزنه؛

د هېواد د ننگونو هوارې، اړتياو پوره کولو او د پوښتنو ځوابولو په موخه له نړيوالو فرصتونو څخه په ګټې اخيستنې سره په پوهنتونونو، څېړنيزو مرکزونو، اشخاصو او سازمانونو کې د نوښت او څېړنيز تفکر بنسټ اېښودل؛

د ملي واکمنيت زياتوالي، د شتمنۍ رامنځته کولو او د ټولنې د عامه هوساينې تايمينولو په موخه د عصري ټکنالوژۍ رامنځته کول، لېږدول، جذبول، ځايي کول، خپرول او کارول؛

په هېواد او بهر کې د کار بازار اړتياو سره سم کيفيت لرونکو لوړو زده کړو ته د مساوي او رقابتي لاسرسي اسانتياوو چمتو کول؛

د افغانستان د اړتياوو پوره کولو لپاره د هدفې

علمي څېړنو ترسره کول او د اغېزناکو څېړنيزو، علمي او تحصيلي خدماتو چمتو کول؛

د علم پراختيا په موخه د شتمنۍ توليد او د عايداتي سرچينو رامنځته کول؛

په کورنيو او نړيوالو کنگرو کې ګډون او د مطالعاتي فرصتونو رامنځته کول او د ګټې اخيستنې اسانتيا؛

د څېړنيزو لاسته راوړنو او د تحصيلي پايلیکونو (مونوګراف) د ثبت ملي بنسټ رامنځته کول؛

د څېړنيزو لاسته راوړنو د ثبت ملي بنسټ د تاسيس له لارې د پوهنتونونو، علمي کادر، څېړونکو، کارکوونکو او محصلانو د ټولو څېړنيزو چارو څارنه، ارزونه او کنټرول؛

د پوهنتونونو علمي کادر لپاره د څېړنيز ګرنت سيستم رامنځته کول؛

د علم سنجولو د اعتبار وړ شاخصونو (Scientometrics) پر بنسټ د پوهنتونونو، علمي کادر او څېړونکو تنظيمول؛

د محصلانو لپاره د خدماتو وړاندې کولو سمون.

موخې

د ستراتيژيک پروګرام لويې موخې د ماموريت، ليدلوري او ارزښتونو پر بنسټ تدوينېږي. د لوړو زده کړو وزارت د ټولنې د رښتينې پرمختګ او ودې لپاره د پوهې او ارزښت د موجوديت اړتيا ته په پام سره او دا چې انسان د دوامداره پرمختګ په حال کې دی، د پراختيا د محور په توګه د پرمختګ موخه او د پرمختګ تر ټولو مهم فاکتور هم دی. د افغانستان د لوړو زده کړو وزارت د ټولنې پرمختيا په پروسه کې د روزنې او علم پر اغېزناک رول باندې کلک باور لري او د خپل ماموريت، ليدلوري او مشخص ارزښتونو پر بنسټ خپلې لويې او اساسي موخې په لاندې ډول تعقيبوي:

د څېړنو په پروسه کې بياکتنه او پراختيا؛
د تحصيلي نصاب بياکتنه او د روزنې سمون؛
د ظرفيت لوړولو د پروګرامونو پياوړتيا؛
د HEMIS او اصلاح تطبيق او د اداري فساد له منځه وړل؛

د تقينې اسنادو بياکتنه؛
د محصلانو د هوساينې د پروسې بياکتنه؛
په جوړښتونو او پروسو کې سمون او بياغور؛
د عايداتي مرکزونو رامنځته کول؛
له کورنيو او بهرنيو بنسټونو سره د همکارۍ پراختيا؛
د علمي مرکزونو د اعتبار ورکولو او کيفيت لوړولو خپلواکې ادارې رامنځته کول.

لوړو زده کړو

د ښې حکومتولۍ د شاخصونو تطبيق

د ښې حکومتولۍ په څېر د مفاهيمو رامنځته کېدل د ټولنې په اداره کې د حکومتونو د بدلون په حال کې رول او په اوسنۍ نړۍ کې د حکومتونو د کړنو په اړه د ليدلوري بدلون بيانوي. نن سبا حکومتولي د هغې پروسې مانا لري چې له مخې يې دولتي موسسې عامه چارې اداره کوي، عامه سرچينې مدیریت کوي او په ټولنه کې د افرادو حقونه ساتي. د ښې حکومتولۍ پلي کول کولای شي په هېواد کې د ودې او پرمختګ پروسه ګړندۍ کړي او ستونزې او ننگونې په چټکۍ او اسانۍ هوارې کړي. په وروستيو کلونو کې د سمون او ودې لپاره يو له مطرح حل لارو او غوراويو څخه د دولتي ادارو اغېزناکتيا او ګټورتيا زياتول او د «ښې حکومتولۍ» رامنځته کول، پياوړي کول او پراختيا ګڼل کېږي.

د لوړو زده کړو وزارت ښه حکومتولي له خپلو اصلي مسووليتونو او ماموريتونو څخه ګڼي او د معيارونو ترلاسه کولو لپاره يې په بېلابېلو کچو او اړخونو کې هڅې کړي دي. د لوړو زده کړو وزارت مشرتابه پلاوی په دغه وزارت کې د ښې حکومتولۍ معيارونو پلي کولو ته ژمن دی او په دې برخه کې يې غوره فعاليتونه ترسره کړي دي. د تشکيلاتي جوړښت بيا کتنه او اصلاح، د تقنيني اسنادو بيا کتنه او پراختيا، د ډېری اداري پروسو برېښنايي کول، له اداري فساد سره د مبارزې لپاره د عمل پلان پلي کول، معلوماتو ته د لاسرسۍ په اړه د قانون پلي کول، په ټولو دولتي او خصوصي تحصيلي بنسټونو کې د اعتبار ورکولو او کيفيت د تضمين معيارونو پلي کول، د مالي راپور ورکولو نړيوالو معيارونو او انتوسای اصولو پر بنسټ د کورني تفتيش د راپورونو د سيستم معياري کول، د بودجې د لگولو د اغېزناکتيا زياتول، د پېچلو اداري پروسو اسانه کول، د کانکور ازموينې د نظام اصلاح او په دغه لويه ملي پروسه کې د روڼتيا پياوړتيا او د قوانينو مراعتول، د خصوصي لوړو زده کړو موسسو د ودې او کيفيت پراختيا په موخه د څارنيز سيستم رامنځته کول، د تحصيلي بورسونو آنلاین ازموينې معياري کول، په پوهنتونونو کې د محصلانو د ډيپلوم او ترانسکرېپټ پروسې اسانه کول او فارغينو ته يې هممهاله وېشل، د ۸ لويو پوهنتونونو د مالي خپلواکۍ ټينګښت، د ټولو مالي، اداري او لوجستيکي پروسو برېښنايي کول، په پوهنتونونو کې د اعتبار ورکولو او د کيفيت تضمين ټولو اړينو معيارونو پلي کول، د علمي څېړنو بنسټيز کول او پياوړتيا او د اعتبار وړ ملي علمي ژورنال رامنځته کول، په ډېټابېس کې د ټولو استادانو او محصلانو مشخصاتو شاملول، د لوړو زده کړو وزارت د معلوماتي سيستم (HEMIS) تطبيق او د افغانستان په څېړنيزه او تحصيلي شبکه (AfgREN) کې د ټولو پوهنتونونو شاملول د هېواد په تحصيلي نظام کې د ښې حکومتولۍ د ټينګښت په برخه کې د لوړو زده کړو وزارت له مهمو فعاليتونو څخه دي چې په دې برخه کې نور اغېزناک فعاليتونه هم روان دي او په راتلونکي کې به هم دوام ولري.

څارنه او ارزونه د بدلون او اغېزناکتيا لامل کېږي

په پرمختللو ټولنو کې څارنه او ارزونه د نظام د اغېزناکتيا او ګټورتيا اساس دی او تل يو مهم او د پام وړ مقام لري. دغه چاره په لوړو زده کړو کې دوه چنده مهم دی، ځکه چې د لوړو زده کړو نظام د مخکښ او پاليسۍ جوړوونکي هغه په توګه د دې توان لري چې په ټولنيزو، کلتوري او انساني اړخونو کې پراختيا ته لار هواره کړي او نورې برخې هم تر اغېزې لاندې راولي. سازمانونه د ځانګړو موخو لپاره رامنځته کېږي، له دې کبله لازمه ده چې تل د هغو کيفيت او کړنې تر څارنې او ارزونې لاندې ونيول شي ترڅو يې پياوړي او کمزوري ټکي په ګوته

شي او د ترلاسه شويو پايلو له مخه يې مطلوبو موخو ته د رسېدو لپاره د فعاليتونو او کړنو لاره هواره شي. د لوړو زده کړو وزارت په ټول هېواد کې د تحصيلي خدماتو وړاندې کولو او زده کړو ته د لارې پر هوارولو کار کړی، د منظم کاري پلان پر بنسټ ټول سيستم څاري او ارزوي او په ټولو دولتي او خصوصي تحصيلي بنسټونو کې تحصيلي پروسې له نږدې څاري او ارزوي يې. په ۱۳۹۹ کال کې د لوړو زده کړو وزارت د څارنې او ارزونې پروگرام د تېر په پرتله لا جدي و. دا پخپله د کيفيت په لوړولو کې مهم رول لوبوي او کولای شي چې د معياري او کيفيت لرونکي تحصيلي خدماتو وړاندې کولو لپاره غوره چاپېريال چمتو کړي. د لوړو زده کړو وزارت له دولتي او خصوصي پوهنتونونو سره له نږدې کار کوي او د لارښوونې تر څنګ يې خپلو نيمګړتياوو او تشو ته وړپام کوي او د وضع شويو معيارونو سره سم ټوله تحصيلي پروسه په مسلکي توګه څاري او ارزوي. د اکاډميکو چارو د څارنې او ارزونې رياست له رامنځته کېدو سره ټول خصوصي او دولتي بنسټونه په اساسي ډول څارل کېږي چې دغه چاره د تحصيلي خدمتونو په وړاندې کولو، د پوهنتونونو معياري کولو، پراخو اصلاحاتو، د قانون حاکميت او روڼتيا په برخه کې د بنسټيزو بدلونونو لامل کېږي.

په لوړو زده کړو کې د ښځو رول او شتون

لوړو زده کړو ته لاسرسی او له لوړو علمي مهارتونو څخه برخمنتيا د فردي او ډله ییزو وړتياوو او توان د ودې له تر ټولو کلیدي عواملو څخه دی. دا چې د استوګنې په میتودونو کې بدلونونه رامنځته شوي او له صنعتي ټولنې څخه اطلاعاتي ټولنې ته د نړۍ مډل بدلون موندلی نو ښو دندو ته د رسېدو لپاره د لوړو زده کړو ترلاسه کول، لوړ ټولنیز شخصیت او لوړ هویت ترلاسه کول اړین شوی دی.

د یوه هېواد د ودې د کچې سنجولو لپاره یو له مهمو معیارونو څخه په هغه هېواد کې د ښځو د اهمیت، پوهې او اعتبار کچه ده. په افغانستان کې د ښځو او نجونو رسمي زده کړو ته لار هوارول اوږد تاریخ لري. په ۱۲۹۸ لمريز کال کې د امان الله خان د پاچاهۍ په دوره کې د ښځو زده کړو لپاره لومړني فرصتونه برابر شول. دغه تحصيلي فرصتونه په ۱۳۱۱ لمريز کال کې د کابل پوهنتون له تاسیس سره هممهاله پیل شول او دغې پروسې تر ۱۳۷۱ کال پورې دوام وکړ. د ۱۳۶۰ څخه د ۱۳۷۰ لمريز کال تر پایه پورې چې زیاتره ځوانان د عسکرۍ خدمت ته سوق شول، محصلانې تر ډېره لوړو زده کړو کې جذب شوې. تر ۱۳۶۹ کال پورې د ښځینه محصلانو د جذب شمېر مخ په زیاتېدو و، خو په ۷۰یمه لسیزه کې دغه لړۍ راکمه شوه تر څو چې د طالبانو د واکمنۍ په دوره کې ثانوي ښوونځي او پوهنتونونه د ښځو پر مخ وتړل شول. په ۱۳۸۱ کال کې تعلیمي او تحصيلي موسسې د ښځو پر مخ یوځل بیا پرانیستل شوې او په ښوونځیو او د لوړه زده کړو موسسو کې د نجونو د شمولیت پروسه زیاته شوه. په ۱۳۸۱ کال کې د ښځینه محصلانو شمېر له صفر څخه په ۱۳۹۷ کال کې ۴۹۰۶۷ ته ورسېد. همدارنګه د ښځینه استادانو شمېر په ۱۳۸۱ کال کې له ۲۰۴ کسانو څخه په ۱۳۹۷ کال کې ۸۲۲ کسانو ته لوړ شو. په خصوصي لوړو زده کړو موسسو کې د نجونو شمېر هم په ۱۳۸۹ کال کې له ۲۶۶۹ کسانو څخه په ۱۳۹۷ کال کې ۵۲۶۹۶ کسانو ته لوړ شو او د لوړو زده کړو په خصوصي موسسو کې د ښځینه استادانو شمېر په ۱۳۸۹ کال کې له ۵۶ څخه په ۱۳۹۷ کال کې ۱۶۱۷ کسانو ته لوړوالی ښيي. اوس مهال د لوړو زده کړو په ټولو خصوصي او دولتي بنسټونو کې څه دپاسه ۴۰۰ زره محصلان په زده کړو بوخت دي چې ۲۸ سلنه یې نجونې دي.

په تېرو اوولس کلونو کې په افغانستان کې لوړو زده کړو وزارت هڅه کړې چې د هېواد د ځوانانو په روزلو سره د بشري ځواک کمې جبران کړي. په ۱۳۸۱ کال کې د افغانستان د لوړو زده کړو وزارت په ډېری برخو کې خپل کارونه نوي پیل کړل. په دغه کال کې په لوړو زده کړو کې ښځو لږ رول درلود او د بېلابېلو لاملونو له مخې یې په تحصيلي بنسټونو کې د شتون لپاره لار هواره نه وه؛ خو په وروستیو څو کلونو کې په لوړو زده کړو کې د ښځو رول او شتون مخ په زیاتېدو دی.

د لوړو زده کړو وزارت د ښځو د شتون په اړه شته ستونزې په جدیت پلټلي او د پروګرامونو او ستراتیژيو په چمتو کولو یې د هوارې لارې تدوین کړي چې له هغو څخه جنسیتي ستراتیژي او د لوړو زده کړو بنسټونو کې د جنسیتي تبعیض او ځورونې د مخنیوي پالیسي یادولای شو. دغه وزارت په پرله پسې څارنې سره د مثبت تبعیض پالیسي پلي کولو د اصلاحي تصمیمونو نیول او ملاتړیزو ګامونو هڅه کړې ترڅو د ښځو شمېر زیات شي او د ښځینه محصلانو او علمي کادر د غړو لپاره فرصتونه لازيات کړي.

کورونا؛ د افغانستان په تحصيلي نظام کې د یوه ډیجیټالي انقلاب پیل

افغانستان له هغو هېوادونو څخه دی چې د نورو هېوادونو په پرتله کورونا ته ورته هر نړیوال بحران له رامنځته کېدو زیان منونکی دی. د کرونا وایروس خپرېدو د نورو یادو برخو په څېر روزنیزه پروسه هم اغېزمنه کړه او د ټولو روزنیزو بنسټونو دروازې یې وتړلې، د هېواد شاوخوا ۵۰۰ زره محصلان یې په کور کېنېدل او روزنیزه پروسه یې له ننگونې سره مخ کړه خو د افغانستان دولت په هره برخه کې له کورونا سره د مبارزې لپاره پلان جوړ کړ او لازم تدابیر یې ونيول.

د لوړو زده کړو وزارت د افغانستان د تحصيلي نظام مسوول په توګه چې د هېواد د ځوان نسل د روزنې مسوولیت لري، لاس په کار شو او د دې لپاره چې د هېواد تحصيلي نظام له بحران سره مخامخ نه شي، د محصلانو او پوهنتون تر منځ واټن رامنځته نه شي، محصلانو ته معقوله بوختیا رامنځته شي، ننگونه په فرصت بدله کړي، د هېواد د ځوان نسل پر وړاندې خپل رسالت ادا کړي او په هېواد کې د روزنې په برخه کې بدلون رامنځته کړي، لستونې یې بد وهل او په برېښنایي میتود د حضوري روزنې پر بدیلې طرحې یې کار وکړ. د لوړو زده کړو وزارت تر پراخې هڅې وروسته بریالی شو چې آنلاین روزنیز سیستم رامنځته کړي چې د ټکنالوژۍ په اړه تر ټولو کمې پوهې سره د ګټې اخیستنې وړ ده او ډېرې اسانتیاوې هم لري او د کرونا پر مهال له لیرې واټن څخه د روزنې لپاره اغېزناک دی. په برېښنایي ډول د حضوري روزنې بدیلې طرحه د (HELMS) په نامه له ولسمشر سره شریکه شوه چې هرکلی یې وکړ او د کابینې له خوا د درسي ممد په توګه تصویب شوه.

د یادونې وړ ده چې لومړنۍ آنلاین روزنیز سیستم د «علم وړتیا ده» په شعار د (افغان اېکس) تر نامه لاندې په ۱۳۹۷ کال د لوړو زده کړو وزارت له خوا جوړ شوی و چې له دغه سیستم څخه په ګټې اخیستنې غوښتونکي کولای شي د انټرنېټ له لارې د وخت او ځای له محدودیت پرته هر چېرته او هر وخت په لومړنیو اسانتیاوو لکه موبایل او لپتاپ سره د هېواد او نړۍ معتبرو پوهنتونونو (MOOC) تحصيلي کورسونو ته لاسرسی ولري او د خپلې مسلکي پوهې په لوړولو کې ترې ګټه واخلي.

د لوړو زده کړو د روزنیز مدیریت سیستم یا (HELMS) څه دی؟

د لوړو زده کړو د روزنیز مدیریت سیستم د نړۍ په کچه یو له تر ټولو اغېزناکو آنلاین روزنیزو سیستمونو څخه دی

چې د پرانیستي کوډ (open source) له ټکنالوژیو څخه په گټې اخیستنې طرحه، پراختیا او عیار شوی چې په نړۍ کې څه د پاسه ۹۰ میلیونه گټه اخیستونکي او د نړۍ تر ټولو معتبر تحصیلي بنسټونه هم دغه سیستم لري. دغه سیستم داسې ډیزاین شوی چې په اسانۍ سره د گټې اخیستنې وړ دی او د ټکنالوژۍ په اړه له تر ټولو کمې پوهې سره ترې گټه اخیستلای شو چې ۱۷۰ تحصیلي بنسټونه تر پوښښ لاندې راولي.

دغه سیستم د ویديو کنفرانس، موبایل اپلېکشن، د هېواد رسمي ژبو او انگرېزي ژبې څخه د گټې اخیستنې وړتیا، مدیریتي سیستم، راپور ورکول، د ارقامو شننه، ټولې مدیریتي اړتیاوې او د کورسونو عیارول لکه کورنۍ دنده، د ټولگي کار، ازموینې (صنفي، منځنۍ او وروستۍ)، حاضري، نمرې ورکول، د درسي توکو لکه انځوریزو او غږیزو توکو، سلايد، کتاب او نورو توکو شریکول او آنلاین کنفرانس په څېر اسانتیاوې لري.

په دغه سیستم کې یو له مهمو بحثونو څخه د روزنې له پروسې څخه د لوړو زده کړو وزارت څارنه ده؛ په پرمختللو ټولنو کې څارنه او ارزونه د نظام اغېزناکتیا او گټورتیا ته لار هواروي او تل له اهمیت لرونکي موقعیت څخه برخمن دی. په لوړو زده کړو کې د دغې چارې اهمیت دوه برابره دی، ځکه چې د لوړو زده کړو نظام د مخکښ او خط مشیې تعینونکي نظام په توگه د دې توان لري چې په ټولنیزو، کلتوري او انساني اړخونو کې ودې ته لاره هواره کړي او نورې برخې هم تر اغېز لاندې راولي، له همدې کبله د لوړو زده کړو وزارت د یوه سیستم رامنځته کولو په برخه کې چې ټول تحصیلي بنسټونه تر پوښښ لاندې راولي او د دغه وزارت څارنې ته لار هواره کړي، هڅه کړې چې له یوې خوا داسې یو سیستم رامنځته کړي چې د آنلاین روزنې پروسه کې ټولې نیمگړتیاوې او گډوډۍ له منځه ولاړې شي او له بلې خوا د روزنې پروسه وڅارل شي ترڅو تحصیلي خدمتونه په ښه کیفیت وړاندې شي.

په اوسنیو شرایطو کې چې د کورونا وایروس خپرېدو عادي ټولنیز فعالیتونه محدود کړي، که چېرې په فعاله توگه د تحصیلي بنسټونو د درسونو په وړاندې کولو کې له برېښنايي روزنې څخه گټه واخلو، نو دغه گواښونکي شرایط کېدای شي په داسې یوه استثنايي فرصت باندې بدل شي چې د هېواد په روزنیزه برخه کې د بدلون او د غیرحضوری روزنو وړاندې کولو لپاره د بنسټونو د پیاوړتیا او په راتلونکي کې له ورته شرایطو سره د مخامخ کېدو په صورت کې د هېواد د تحصیلي نظام د زغم د کچې لوړولو لامل شي. خو ویلای شو چې د افغانستان تحصیلي نظام په څو برخو کې له دغې ناروغۍ څخه مثبت اغېزه اخیستې ده. د دغه مثبت بدلون لامل آنلاین ماډل ته د دودیزې زده کړې ماډل ناڅاپي بدلون دی. که څه هم د هېواد د تحصیلي نظام تر دې مخکې له لیرې واټن څخه د زده کړې ماډل کاراوه، خو دغه میتود د افغانستان په تحصیلي نظام کې پراخ نه و. د کووید - ۱۹ د وایروس خپرېدو تحصیلي بنسټونه دې ته اړ کړل چې خپلې تخنیکي زیربنا ته وده ورکړي او محصلانو ته آنلاین روزنه ورکړي. همدارنګه دغه نوي فرصت د افغانستان د لوړو زده کړو د حوزې ډېری کسانو ته دا وړتیا ورکړه چې له خپلو محصلانو سره د اړیکو لپاره ټکنالوژي کارولو څرنگوالی زده کړي. تر دې وروسته ښايي دغه نوی وضعیت په افغانستان کې د کارموندنې ستراتیژۍ کې د بدلون لامل شي. په دې ډول چې د لوړو زده کړو موسسې ښايي داسې کسان وگوماري چې د نړۍ له وروستیو ټکنالوژیو سره ډېر بلد وي، ترڅو په دې ډول په پوهنتونونو کې داسې استادان وگومارل شي چې په ټولګیو کې د تدریس سربېره وکولای شي په مجازي ډول هم روزنه ورکړي چې تل د ځواب ویلو لپاره محصلانو ته د لاسرسۍ وړ وي او تل نوي مطالب د دوی په واک کې ورکړي. بل لامل دا دی چې د هېواد په پوهنتونونو کې آنلاین تدریس چې د کووید - ۱۹ وایروس له لامله رامنځته کېږي، د هېواد روزنیز سیستم یې د استاد محوره روزنې میتود څخه په محصل محور میتود باندې بدل کړی دی. هغه موخه چې د افغانستان تحصیلي نظام له څو کلونو راهیسې د ور رسېدو هڅه وکړه. په استاد محوره میتود کې تدریس په یو طرفه توگه ده او اصولن محصلان غلي وي، خو په آنلاین تدریس کې محصلان د زده کړې په پروسه کې ډېر فعالیت کوي. دا په داسې حال کې چې ځینې افغان محصلان له دغه نوي وضعیت څخه شکایت کوي، خو دا میتود په غیر مستقیم ډول د دوی د خلاقیت لامل کېږي او د دوی انتقادي-تحلیلي وړتیا ته وده ورکوي.

په افغانستان کې د برېښنا او انټرنټ په برخه کې د ټولو ننگونو سره سره، محصلانو ته د اسانتیاوو نشتوالی سره سره او دا چې آنلاین روزنه په افغانستان کې یوه نوې تجربه ده؛ بیا هم ویلای شو چې موږ د هېواد په تحصیلي نظام کې د یوه ډیجیټالي انقلاب په لوري روان یو چې اوس مهال زموږ له بېړنۍ اړتیا څخه شمېرل کېږي.

د نړیوالو معیارونو له مخې د تحصیلي نصاب بیا کتنه

د یوه هېواد په تحصیلي نظام کې یو له مهمو او کلیدي عناصرو څخه تحصیلي نصاب دی. تحصیلي نصابونه

په حقیقت کې په یوه هېواد کې د محصلانو او د متخصص او مسلکي بشري ځواک د روزنې د لارې نقشه ده. له دې کبله د معیاري تحصیلي نصاب تطبیق له یوې خوا په تحصیلي بنسټونو کې د تدریس او روزنې د سمون لامل کېږي او له بلې خوا مسلکي او وړ بشري ځواک د کار بازار ته وړاندې کېږي.

د مسلکي، څانګپوه (متخصص) او ژمن کاري ځواک روزنې، پوهنتونونو ته د ټکنالوژۍ چټک پرمختګ ته د لاسرسي لار هوارولو، د وخت له غوښتنو سره د نصاب ودې، د ټولنې اړتیاوو، نړیوال کېدل، نوي اقتصاد او د لوړو زده کړو د کیفیت لوړولو په موخه د لوړو زده کړو وزارت پرېکړه کړې چې داسې یو نوی درسي نصاب جوړ کړي چې په هغه کې اسلامي، ملي، کلتوري او ټولنیز ارزښتونه، نړیوال معیارونه، د دولتي ادارو اړتیاوې، خصوصي بنسټونه او د کار بازار په پام کې ونیول شي. دې موخې ته د رسېدو لپاره وزارت د «واحد تحصیلي نصاب؛ واحد ولس» تر سرلیک لاندې د تحصیلي نصابونو د بیا کتنې او پراختیا پروسه پیل کړه. د تحصیلي نصاب د نوي کولو په اړه د چارو د لارښوونې مخ ته وړلو په موخه د لوړو زده کړو وزارت کې د تحصیلي نصاب د بیا کتنې او پراختیا ملي پروګرام پیل شو. د تحصیلي نصاب د بیا کتنې او پراختیا ملي پروګرام په لومړي ګام کې ۱۶۵ تحصیلي څانګې تشخیص او په ګوته کړې ترڅو نصابونه یې د نړیوالو معیارونو او د کار بازار د اړتیاوو سره سم اصلاح شي او وده ومومي.

د تحصیلي نصابونو د بیا کتنې او پراختیا مرحله کې د محصلانو لپاره یو لړ مهارتونه او وړتیاوې لکه «سم فکر کول او څېړنه، د معلوماتي ټکنالوژۍ د کارولو مهارت، خبرې اترې او اړیکې، ډیلیز کار او د همکارۍ روحیه، د خلاقیت او نوښت پیاوړتیا، له بېلابېلو کلتورونو پوهاوی، د وطن پالنې حس، افغاني او اسلامي روحیه» هم په پام کې نیول شوي چې دغه موضوع مهم رول لري. د پورتنیو معیارونو سربرېره، د یونسکو لخوا د ۲۱مې پېړۍ مهارتونو په توګه تعریف شوي معیارونه هم د نصاب بیا کتنې او پراختیا مرحلې په بهیر کې په پام کې نیول شوي دي. له بلې خوا په دې مرحله کې د تدریس او روزنې نوي میتودونه او د معلوماتي ټکنالوژۍ کارول چې د «د پایلو پر بنسټ روزنه، محصل محوري روزنه، د ستونزې د حل پر بنسټ روزنه، د قضیې پر بنسټ روزنه، برېښنایي زده کړې، د برېښنایي زده کړې د توکو تولید او د ټکنالوژۍ او سافتویر کارول» پکې شامل دي هم د تدریس کیفیت ښه کولو او سرچینو ته د چټک لاسرسي لپاره هم کارول کېږي.

له (۱۶۵) پروګرامونو څخه تر اوسه د ۷۱ علمي پروګرامونو تحصیلي نصابونه بیا کتل شوي او ټاکل شوي چې د ۱۴۰۰ کال په بهیر کې دغه پروسه بشپړه شي او هڅه وشي چې له ټولو ښکېلو بنسټونو سره په سلا کې نوي نصابونه داسې چمتو شي چې له یوې خوا د کار بازار ته بشپړ ځواب ویونکی وي او له بلې خوا په علمي بنسټونو کې د استاد او محصل د رول او ماموریت څرګند تعریف وړاندې کړي. د نصاب له معیاري کولو او پلي کولو سره به د افغانستان د پوهنتونونو علمي او اکاډمیک اعتبار بېرته راژوندی او د هېواد د تحصیلي بنسټونو فارغان به د کار په ملي او نړیوال مارکېټ کې د شتون او سیالۍ وړتیا ومومي او له بلې خوا د دغو نصابونو تطبیق به ملي ارزښتونه پیاوړي او د هېواد تحصیلي نظام به د نړۍ له تحصیلي نظامونو سره یوشان کړي.

د هغو تحصیلي نصابونو جزئیات چې د بیا کتنې کار یې بشپړ او وروستی شوی په لاندې جدول کې وړاندې کېږي:

په ۱۳۹۹ کال کې د انجینیرۍ پوهنځي د (۲۱) ډیپارټمنټونو د تحصیلي نصابونو چاپول او پوهنتونونو ته یې سپارل

شمېره	پوهنځی	ډیپارټمنټ
۱	ساختماني	صنعتي او مدني ودانۍ
۲	ساختماني	مهندسي
۳	ساختماني	ښار جوړونه
۴	ساختماني	د ودانۍ د رغولو اداره
۵	ټرانسپورتي ودانۍ	د رېل پټلۍ
۶	ټرانسپورتي ودانۍ	د ټرانسپورتي ودانیو انجینیري
۷	الکټرومیخانیک	د برېښنا برابرول
۸	الکټرومیخانیک	اتومیخانیک انجینیري
۹	کیمیاوي ټکنالوژي	د عضوي موادو ټکنالوژي
۱۰	کیمیاوي ټکنالوژي	د غیرعضوي موادو ټکنالوژي
۱۱	کیمیاوي ټکنالوژي	د خوراکي توکو ټکنالوژي
۱۲	جیوماتیک او کادستر	جیوډیزې انجینیري
۱۳	جیوماتیک او کادستر	د جغرافیایي اطلاعاتو سیستم (GIS)
۱۴	کمپیوټر ساینس	معلوماتي سیستمونه
۱۵	کمپیوټر ساینس	شبکه انجینیري
۱۶	کمپیوټر ساینس	کمپیوټر انجینیري
۱۷	د اوبو سرچینو او چاپېریال ساتنې انجینیري	هایډرولیک او د هایډرو تخنیکي ودانۍ
۱۸	د اوبو سرچینو او چاپېریال ساتنې انجینیري	د اوبو رسولو او چاپېریال ساتنې انجینیري
۱۹	انجینیري	سول
۲۰	انجینیري	انرژي B.Sc
۲۱	انجینیري	انرژي B.Eng

په ۱۳۹۹ کال کې د کرنې پوهنځي د (۱۰) ډیپارټمنټونو د تحصیلي نصاب چاپول او پوهنتونونو ته یې سپارل

شمېره	پوهنځی	ډیپارټمنټ
۱	کرنه	اګرانومي
۲	کرنه	ځنگلونه او طبیعي منابع
۳	کرنه	حيواني علم
۴	کرنه	خاوره پېژندنه او اوبه لګول
۵	کرنه	د نباتاتو ساتنه
۶	کرنه	هارټیکلچر
۷	کرنه	اقتصاد او کرنیزه پراختیا
۸	کرنه	بایوټکنالوژي او د بذري تخمونو تولید
۹	کرنه	اګري بزنس
۱۰	کرنه	د خوراکي توکو ټکنالوژي

په ۱۳۹۹ کال کې د ښوونې او روزنې پوهنځي د (۸) ډیپارټمنټونو د تحصیلي نصاب چاپول او پوهنتونونو ته یې سپارل

شمېره	پوهنځی	ډیپارټمنټ
۱	ښوونه او روزنه	ریاضي
۲	ښوونه او روزنه	فزیک
۳	ښوونه او روزنه	کیمیا
۴	ښوونه او روزنه	بیولوژي
۵	ښوونه او روزنه	تاریخ
۶	ښوونه او روزنه	جغرافیه
۷	ښوونه او روزنه	ټولنپوهنه
۸	ښوونه او روزنه	بدني روزنه او سپورټي علوم

د (۲۷) پروګرامونو د تحصيلي نصابونو نوملړ چې د اړوند کلسټرونو له لارې يې د بيا کتنې او پراختيا پروسه د ۱۳۹۹ کال په بهير کې بشپړه شوې او په لنډ وخت کې چاپېږي.

شمېره	پوهنځی	د پیاوړتیا
۱	اقتصاد	سوداګری
۲	اقتصاد	اقتصاد
۳	اقتصاد	احصائیه او اکونومي
۴	اقتصاد	عامه مالیه او بانکداري
۵	اقتصاد	د تشبثاتو اداره
۶	اداره او عامه پالیسی	عامه اداره
۷	اداره او عامه پالیسی	عامه پالیسي
۸	اداره او عامه پالیسی	د پراختیا مطالعات
۹	ښوونه او روزنه	فقه او عقیده
۱۰	ښوونه او روزنه	تفسیر او حدیث
۱۱	ښوونه او روزنه	اسلامي علوم او کلتور
۱۲	ښوونه او روزنه	مشاوره
۱۳	ښوونه او روزنه	عمومي ارواپوهنه
۱۴	ښوونه او روزنه	تر لومړني ښوونځي مخکې ښوونه او روزنه
۱۵	ښوونه او روزنه	د ذهني وروسته پاتې کسانو ښوونه او روزنه او ارواپوهنه
۱۶	ښوونه او روزنه	د ږندو ښوونه او روزنه او ارواپوهنه
۱۷	ښوونه او روزنه	د کڼو ښوونه او روزنه او ارواپوهنه
۱۸	ښوونه او روزنه	عمومي ښوونه او روزنه
۱۹	ښوونه او روزنه	روزنيز مدیریت
۲۰	ښوونه او روزنه	دري
۲۱	ښوونه او روزنه	پښتو
۲۲	ښوونه او روزنه	اوزبکي
۲۳	ښوونه او روزنه	عربي
۲۴	ښوونه او روزنه	انګرېزي
۲۵	ښوونه او روزنه	ترکي
۲۶	ښوونه او روزنه	ترکمني
۲۷	ښوونه او روزنه	روسي

د اکاډمیکو چارو د برخې لاسته راوړنې

د تقنیني اسنادو برخه

دا چې د وزارتونو او نورو ادارو تشکيلاتي جوړښت د اساسي قانون د احکامو پر بنسټ تنظيم شوی او فعاليتونه يې د عامه خدمتونو لپاره د حقوقي قواعدو او ارګانیک قوانينو باندې ولاړ دي، د لوړو زده کړو وزارت هڅه کړې چې د يوه اکاډمیک بنسټ په توګه خپل فعاليتونه د اساسي قانون د ۴۳ او ۴۶ مادو سره سم تنظيم کړي او په عمل کې د لوړو زده کړو موسسو پراختيا د نن او سبا نسل ته د متوازنو لوړو زده کړو خدماتو چمتو کولو په برخه کې ګام پورته کړي. د موثريت کچې ته د ودې ورکولو، د موثر اجرايي نظام ترلاسه کول، د چارو اسانه او ګړندي کولو لپاره بايد قوانين او مقرراتو د اجرايي ارګانونو د موخو او ماموريتونو په مخته وړلو کې د هغه اغېزناکتيا او پراختيا په پام کې نيولو سره وپلټل شي او د اصلاح لپاره يې لازم ګام پورته شي.

د لوړو زده کړو وزارت د ښې حکومتولۍ او روښتيا د ټينګښت په موخه سختو او پېچلو پروسو د اسانه کولو په موخه هڅه وکړه چې د دغه وزارت بېلابېلې لايحې، مقررات او چلنلارې بيا وګوري. د لوړو زده کړو وزارت د تقنيني اسنادو لړليک چې په ۱۳۹۹ کال کې تدوين، تعديل او بيا کتل شوی دی:

د مقررو لړليک

شمېره	نوم	اړوند اداره
۱	د لوړو زده کړو وزارت د دندو د تنظيم مقرري خپرول	
۲	د لېسانس دورې د روزنې مقرري خپرول	د دولتي او خصوصي محصلانو رياست
۳	د پولې هاخوا تحصيلي سندونو ارزونې او مساواتو د مقرري بياکتنه او تعديل	له پولې بهر د اسنادو د ارزونې او مساواتو رياست
۴	د علمي کادر د غړو د علمي - څېړنيزو فعاليتونو د ميتود د مقرري مسودې تدوين	د څېړنې، تاليف او ژباړې رياست

د لایحو لړلیک

شمېره	نوم	اړوند اداره
۱	د برېښنايي روزنې لايحه	د محصلانو رياست
۲	د کړېدېټ سيستم لايحه	د محصلانو رياست
۳	د وفات شوي وارثانو ته د خصوصي لوړو زده کړو موسسې فعاليت د دوام د جواز صادرولو لايحه	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۴	د خصوصي لوړو زده کړو موسسې د ځای بدلون او پلورلو لايحه	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۵	په ولايتونو کې د لوړو زده کړو موسسې د څانگې رامنځته کولو لايحه	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۶	د لوړو زده کړو موسسو اکاډميکو چارو د څارنې او ارزونې د فعاليتونو لايحه	د اکاډميکو چارو د څارنې او ارزونې رياست

د چلنلارو لړلیک

شمېره	نوم	اړوند اداره
۱	د اطلاعاتو او معلوماتو د راټولولو او وړاندې کولو کړنلاره	د نشراتو رياست
۲	د فوق لېسانس پروگرامونو کمپسيون د غونډو جوړولو او فعاليت کړنلاره	
۳	په خصوصي لوړو زده کړو موسسو کې د خارج بست (قرادادي) استادانو گومارلو او فعاليتونو کړنلاره	د علمي کادر د غړو د گمارنې او ترفېعاتو رياست
۴	د علمي کادر د غړو د علمي ترفېعاتو د اجرا کولو کړنلاره	د علمي کادر د غړو گمارنې او ترفېعاتو رياست
۵	د علمي کادر د غړو جذبولو کړنلاره	د گمارنې او ترفېعاتو رياست
۶	د علمي پروگرامونو رامنځته کولو او بيا کتنې کړنلاره	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۷	د فوق لېسانس پروگرامونو کې د شموليت ازموينې اخيستو کړنلاره	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۸	د لوړو زده کړو موسسو کې د ډيپارټمنټونو او پوهنځيو رامنځته کولو کړنلاره	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست
۹	د فوق لېسانس پروگرامونو کې په دويم دور کې د (۳۰) محصلانو د ظرفيت جذبولو کړنلاره	د علمي پروگرامونو د پراختيا رياست

شمېره	نوم	اړوند اداره
۱۰	د لوړو زده کړو موسسو سره د پوهنتونونو د ګډون څرنگوالي کړنلاره	د علمي پروګرامونو د پراختیا ریاست
۱۱	د لوړو زده کړو وزارت او اړوند موسسو د مېړونو د چمتو کولو او ساتلو کړنلاره	
۱۲	د لوړو زده کړو موسسو د علمي - څېړنیزو څېړونو د چارو تنظیم کړنلاره	د څېړنې، تالیف او ژباړې ریاست
۱۳	د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو ریاست کاري کړنلاره	د کیفیت تضمین او اعتبار ورکونې ریاست
۱۴	د لوړو زده کړو موسسو اکاډمیک اعتبار او د کیفیت د ښه والي فعالیتونو کړنلاره	د کیفیت تضمین او اعتبار ورکونې ریاست
۱۵	د احصایې او مالوماتو ترلاسه کولو او تبادلي کړنلاره	د پلان، پالیسۍ او تقنین ریاست
۱۶	د لوړو زده کړو وزارت او پوهنتونونو سټراټیژیک پلان د بیا کتنې او نهایی کولو د کمېټې د رامنځته کولو او فعالیت څرنگوالي کړنلاره	د پلان، پالیسۍ او تقنین ریاست
۱۷	د دولتي او ګروپي بورسونو لپاره د پر شرایطو برابر نوماندانو د ټاکلو کړنلاره	د بورسونو د چارو د تنظیم او بهرنیو اړیکو ریاست
۱۸	د بورسیو د پرېښودونکو د چارو تنظیم کړنلاره	د بورسونو د چارو د تنظیم او بهرنیو اړیکو ریاست
۱۹	د تقنیني او حقوقي اسنادو د تسوید، تعدیل او بیا کتنې بورډ رامنځته کولو او د فعالیت څرنگوالي او د لوړو زده کړو پالیسیو د تدوین کړنلاره	د پلان، پالیسۍ او تقنین ریاست
۲۰	د پوهنتونونو او د لوړو زده کړو انستیتیوتونو علمي، اداري او زیربنایي معیارونو ارزونې چلنلاره	د علمي پروګرامونو د پراختیا ریاست
۲۱	د فوق لېسانس (ماسټري او ډکټورا) پروګرامونو کې د تاجیل اخیستلو چلنلاره	د علمي پروګرامونو د پراختیا ریاست
۲۲	د مسلکي او تخنیکي لېسو او انستیتیوتونو فارغانو د منلو چلنلاره	د دولتي محصلانو ریاست

شمېره	نوم	اړوند اداره
۲۳	د دولتي، خصوصي او بهرنيو پوهنتونونو زدکړيالانو ته د (ټرانسکرېپټ) نمر و جدول صادرولو چلنلاره	د دولتي او خصوصي محصلانو او له پولې هاخوا اسنادو ارزونې او مساواتو رياستونه
۲۴	د زدکړيالانو د نظم او ډسپلين چلنلاره	د دولتي او خصوصي محصلانو د چارو رياست
۲۵	د پولې هاخوا اسنادو ارزونې او غيرحضوري، نيمه حضوري روزنې چلنلاره	د پولې هاخوا اسنادو د ارزونې او مساواتو رياست
۲۶	د لوړو زده کړو وزارت دويم واحدونو او مرکزي ادارو منسوبينو ظرفيت لوړولو چلنلاره	د بشري سرچينو رياست
۲۷	جنډر ته د ځواب ويلو بودجې جوړولو کمېټې کړنلاره	د جنډر آمريت
۲۸	د ملکي خدماتو کارکوونکو شکايتونو ته د رسېدنې او اداري فساد په اړه مالوماتو ترلاسه کولو کمېټې کړنلاره	د بشري سرچينو رياست
۲۹	د لوړو زده کړو موسسو د بودجې منظم ترتيب، تصنيف او لگولو کړنلاره	مالي او حسابي رياست
۳۰	د ټرانسپورتي وسايطو د وېش، کارولو او ساتنې کړنلاره	اداري او زېربنا رياست
۳۱	د لوړو زده کړو وزارت د روغتيايي کلينیک خدماتو څخه د ګټې اخيستنې کړنلاره	اداري او زېربنا رياست
۳۲	د پراختيايي پروژو څارنه او مدیریت د څرنگوالي کړنلاره	اداري او زېربنا رياست
۳۳	د علمي آثارو (درسي کتابونو او درسي توکو) او علمي مجلو د چاپولو او نشراتي چارو کړنلاره	د څېړنې، تاليف او ژباړې رياست
۳۴	د انټرنېټ او معلوماتي ټکنالوژۍ وسايلو جوړولو، پراختيا او کارولو کړنلاره	د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست
۳۵	د معلوماتي ټکنالوژۍ د پروژو مخته وړلو کړنلاره	د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست

شمېره	نوم	اړوند اداره
۳۶	د برېښنايي اجراتو (د برېښنايي آرشیف مدیریت) کړنلاره	د دفتر ریاست
۳۷	له لوړو زده کړو وزارت سره د مراجعینو د اړیکو د تنظیم کړنلاره	د دفتر ریاست
۳۸	اداري فساد سره د مبارزې کمېټې د رامنځته کولو او فعالیت کړنلاره	
۳۹	د تفتیش له اېزارو څخه د ګټې اخیستنې کړنلاره	د کورني تفتیش ریاست
۴۰	د کورني تفتیش د کمېټې کړنلاره	د کورني تفتیش ریاست
۴۱	د تفتیش د سپارښتونو د تعقیب کړنلاره	د کورني تفتیش ریاست
۴۲	د لوړو زده کړو موسسو کې د حقوقی کلینیکونو رامنځته کولو او د فعالیت کړنلاره	د علمي پروګرامونو د پراختیا ریاست
۴۳	د دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو فارغانو ته د ډیپلوم وېشلو کړنلاره	د دولتي او خصوصي محصلانو ریاست

د پالیسیو لړلیک

شمېره	نوم	اړوند اداره
۱	د لوړو زده کړو وزارت د اړیکو پالیسی	
۲	د لوړو زده کړو وزارت د جنډر پالیسی	جنډر آمریت
۳	د لوړو زده کړو په موسسو کې د تبعیض او جنسي ځورونو د مخنیوي پالیسي	جنډر آمریت
۴	د کورني تفتیش پالیسي	د کورني تفتیش ریاست

د پلان، پالیسي او تقنین برخه

د لوړو زده کړو وزارت د پلان، پالیسي او قانون جوړونې برخې د دغه وزارت د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا او ودې لپاره د لوړو زده کړو وزارت لنډمهاله، منځمهاله او اوږدمهاله پراختيايي پلان طرحه کړی. همدارنګه يادې برخې له اړوند برخو سره په ګډه مرسته په لنډمهال، منځمهال او اوږدمهال کې د پراختيايي پروژو د مالي لګښت او ارزښت د تثبيت په موخه په پراختيايي برخه کې د وزارت ټول پلانونه او پروګرامونه همغږي کړي او د تطبيق مرحله کې د پروژو له کيفيت څخه د کنټرول په موخه د افغانستان د ملي پراختيا ستراتيژۍ سره په مطابقت کې د وزارت د ستراتيژيک پلان او پالیسيو د پراختيا او پلي کولو او په مالي لګښتونو کې د وضاحت په برخه کې مشخصې طرحې وړاندې کړي او د تدوين برخه د تقنيني اسنادو د بيا کتنې او د طی مرحلو څرنگوالي دنده پر غاړه لري.

- د پلان او پالیسي د برخې تر ټولو مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:
- د دولتي او خصوصي تحصيلي بنسټونو د ۴۰ ستراتيژيکو پلانونو بيا کتنه او نهايي کول
- اداري فساد سره د مبارزې د عمل پلان جوړول
- نشه يي توکو سره د مبارزې د عمل پلان جوړول
- د ښځو د پياوړي کولو د پلان جوړول
- د ارقامو او معلوماتو راټولولو لپاره د ځانګړو احصائيوي فارميتونو طرحه او ترتيب
- د (محصلانو، استادانو، فارغانو، معلولينو، کارکوونکو، خدماتي کارکوونکو، پوهنځيو، ډيپارټمنټونو او زېربنا) په برخو کې د ۱۳۹۹ کال د ارقامو او معلوماتو ډېټابېس راټولول، شننه، يوځای کول او ثبتول
- د تحصيلي بنسټونو د غوښتنو په پام کې نيولو سره د کلني پراختيايي پلان چمتو کول
- د ۱۳۹۹ کال لپاره د محصلانو د جذبولو پلان جوړول
- د پوهنتونو او لوړو زده کړو موسسو د چارپېره دېوال د منظور شويو ۲۱ پروژو د کانسپټ نوټ چمتو کول
- د فراه د لوړو زده کړو موسسې د تدريسي ودانۍ او د البيروني پوهنتون د سپرک رغونې لپاره د هند د مالي مرستې راجلبول

د کيفيت د تضمين او اعتبار ورکولو برخه

د لوړو زده کړو وزارت د کيفيت تضمين او اعتبار ورکولو برخه د کيفيت د ښه والي او اعتبار ورکولو پروسې د پيل، بيا کتنې او څارنې مسوليت لري او د لوړو زده کړو د کيفي معيارونو طرحه کولو لپاره لازمي اسانتياوې چمتو کړي، د کيفيت ښه والی هڅوي، په مستقيم ډول د کيفيت د لوړولو پروګرام څخه بيا کتنه کوي او ډاډ ترلاسه کوي چې د کيفيت تضمين او اعتبار ورکولو معيارونه د مسلکي بيا کتنې پروسې له لارې د لوړو زده کړو په موسسو کې پلي کېږي. همدارنګه دغه اداره د لوړو زده کړو موسسې په ملي او نړيواله کچه د منل شويو معيارونو پر بنسټ او په افغانستان کې د کار بازار اړتياوو او شرايطو سره سم څاري او گوري.

- د کيفيت د تضمين او اعتبار ورکولو د برخې تر ټولو مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:
- د لوړو زده کړو موسسو د اعتبار ورکولو د معيارونو عملي او تطبيقي پوهې پياوړتيا لپاره د دقيق روبرکسونو اصلاح او پراختيا او په درېيو تحصيلي بنسټونو کې يې په بريالۍ توګه د ازماينښتي پروسې پلي کول
- د علمي پروګرامونو د دورې او د کلني څارنې راپور بيا کتلو کره کول

- ❖ د لوړو زده کړو وزارت په بودجه کې د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو اداري لپاره خپلواک کوډ رامنځته کولو طرحه
- ❖ د اعتبار ورکولو بېلابېلو پړاوونو کې د نوماندو لوړو زده کړو بنسټونو کې د عدم مسوولیت فورم هراړخیز تطبیق
- ❖ د لوړو زده کړو موسسو څخه د ۱۶ کسانو نویو مسلکي کتونکو ټاکل او روزل او په هېواد کې د نوماندو لوړو زده کړو موسسو په کچه د مسلکي بیا کتنې اړوند چارو په درېیو مرحلو کې د دوی ګومارنه
- ❖ د ملکي لوړو زده کړو له قانون سره سم د بورډ د غړو بشپړول
- ❖ د منظم اداري سیستم طرحه او پلي کول او د لوړو زده کړو موسسو د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو مرحلو اړوند معتبرو اسنادو ډیجیټال کولو چارو پیلول
- ❖ د تحصیلي بنسټونو د علمي مرستیالانو د کار پر مهال د روزنې طرحه او د هغه پرانیستل
- ❖ تر بیا کتنې مخکې د لیدنې چلنلارې تسوید
- ❖ د مرکز او ولایتونو د ۱۶ تحصیلي خصوصي بنسټونو په ګډون د نوماندو لوړو زده کړو موسسو د بیا کتنې له چارو مخکې د مسلکي روزنې ورکشاپ جوړول
- ❖ د اعتبار ورکولو او کیفیت تضمین ملي سمپوزیم پلان چمتو کول او تدوینول
- ❖ د پوهنځیو د مشرانو د کړنو د ارزونې فورمو چمتو کول او استول د علمي مرستیال په مټ، د علمي مرستیال د ارزونې فورمه د موسسې د مشر په مټ، د مالي او اداري مرستیال د ارزونې فورمه د موسسې د مشر په مټ او د محصلانو د مرستیال د ارزونې فورمه د موسسې د مشر په مټ، د موسسې د مسوولیتونو په وړاندې د ځواب ویونکي حکومتولۍ یو له برخو څخه دی
- ❖ د تحلیل پروسې بشپړول د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو د لومړۍ، دویمې او درېیمې مرحلې د ځان ارزونې (۵۰) راپورونه او اړوند لوړو زده کړو موسسو ته د فیدبک وړاندې کول ترڅو د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو معیارونو مستندولو او تطبیق په پروسه کې اړوند اصلاحات راشي
- ❖ د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو د معیارونو چوکاټ تشریح کولو په برخه کې د کابل، کابل طبي پوهنتون، کندهار، هرات، کاردان، د افغانستان امریکایي پوهنتون او کاتب پوهنتونونو علمي مرستیالانو لپاره د روزنیز ورکشاپ جوړول
- ❖ د ۳۴ دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو څخه تر بیا کتنې مخکې لیدنه
- ❖ د لوړو زده کړو موسسو د علمي پروګرامونو د دورې د بیا کتنې ۲۸ راپورونو او د ۹۵ کلنیو څارنیزو راپورونو شننه، تایید او د فیدبک وړاندې کول
- ❖ مسلکي بیا کتونکو ته د بیا کتنې د میتودونو روزنه او د کیفیت تضمین او اعتبار ورکولو چوکاټ معرفي کولو ورکشاپ جوړول
- ❖ د ۳۱ تحصیلي بنسټونو بیا کتنه چې دغه تحصیلي بنسټونه پکې شامل دي (کنړ، د ننگرهار ولایت خراسان، د ننگرهار ولایت روشن، د هرات او کابل دنیا او غالب، پیام، بدخشان، ننگرهار، پولې تخنیک، باختر، جهان، زم، زم پکتیا، د شهید رباني ښوونې او روزنې، ملي، سلام، بغلان، جامع، اراکوزیا، بست، میرویس نیکه، آسیا، سبا، سید جمال الدین، رڼا، خاتم النبیین او افغانستان)
- ❖ د کابل، کاتب او طبي کابل (ابو علي سینا) پوهنتونونو د اعتبار ورکولو د سند ساتنې لیدنه
- ❖ په درې ژبو: دري، پښتو او انګرېزي کې د علمي پروګرامونو د بیا کتنې لارښود بشپړول او د هېواد په کچه ټولو دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو ته یې وېشل ترڅو د کلنۍ څارنې پلي کولو پروسه کې او د علمي پروګرامونو دوره یي بیا کتلو لپاره ترې ګټه واخیستل شي.

د علمي کادر د غړو ګومارنې او ترښتاتو برخه

د علمي کادر د غړو د ګومارنې او ترښتاتو برخه د علمي کادري غړو د ترښت لپاره د موضوع مشخص کولو د وړاندیز پلټنې، د قانون له غوښتنو سره سم د علمي ترښتاتو د دوسیو مطالعه، د ترښتاتو اصلي اثر مطالعه او که چېرې اړتیا وي د شکلي او متني پلټنې لپاره یې استولو او د علمي کادر د غړو د ګومارنې او ګوښه کېدو د دوسیو او وړاندیزونو پلټنې مسوولیت پر غاړه لري. د یادونې وړ ده چې په ۱۳۹۹ کال کې د کرونا وایروس له کبله رامنځته شویو ستونزو له لامله د علمي کادر د غړو د ګومارنې او ترښتاتو پروسه لږه ترسره شوې ده.

د علمي کادر د غړو د ګومارنې او ترښتاتو برخې تر ټولو مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:

- په تحصیلي بنسټونو کې د ۲۰ کسانو ښځینه علمي کادر او ۱۲۹ کسانو نرینه علمي کادر ګومارنه
- په تحصیلي موسسو کې د ۹ ډیپارټمنټونو ښځینه آمرینو ګومارنه او ۹۶ ناینه وو ګومارنه
- د تقنیني اسنادو په رڼا کې د هېواد په تحصیلي بنسټونو کې د ۳ کسانو ښځینه علمي کادر منځکول او ۱۱ نرینه منځکول

➤ د هېواد په تحصیلي بنسټونو کې په درېیم او څلورم اکاډمیکو بنسټونو کې د ۳ ښځینه او ۲۲ ناینه وو ګومارنه

➤ د خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو د علمي کادر غړو څخه د ۲۲ کسانو ګومارنه

➤ د ۹ خصوصي تحصیلي بنسټونو د علمي کادر د غړو ګومارنې د څرنګوالي طی مراحل

➤ د پوهنځیو په کچه د شپې پروګرامونو د مسوولینو په توګه د ۲۲ کسانو تعینول

➤ له تحصیلي بنسټونو څخه له علمي کادر غړو څخه د ۲ ښځینه او ۵ نرینه غړو تبدیلول

➤ د پوهنځیو د ۱۵ مرستیالانو ګومارنه

➤ د علمي کادر د ۳۶۳ غړو د رتبو تثبیت

➤ د علمي کادر د ۱۰ غړو پوهاند رتبې ته، ۸۳ کسانو پوهنوال رتبې ته، ۱۱۹ کسانو پوهندوی رتبې ته، ۲۱۱ کسانو پوهنمل رتبې ته او ۳۰۶ کسانو پوهنپار رتبې ته ترښت کول

➤ په تحصیلي بنسټونو کې د ۱۴ PDC مرکزونو رامنځته کولو لپاره د تدارکاتي او قانوني اسنادو طی مراحل

او اړتیا سنجول

➤ د (پکتیا، پکتیکا، بدخشان، پروان، پنجشېر، سمنګان، فاریاب، سرپل، دایکندي، لوګر، تخار، لغمان او بغلان) پوهنتونونو او د لوړو زده کړو موسسو کې د PDC مرکزونو رامنځته کول

د علمي پروګرامونو د پراختیا برخه

د لوړو زده کړو وزارت د علمي پروګرامونو د پراختیا ریاست د لوړو زده کړو د کیفیت لوړولو او ودې او د بشري سرچینو پیاوړتیا په موخه د لېسانس او فوق لېسانس په کچه د علمي پروګرامونو رامنځته کولو له لارې د برېښنایي روزنې او زده کړو نصابونو د پراختیا او بیا کتنې په برخه کې فعالیت کوي.

د علمي پروګرامونو د پراختیا د برخې تر ټولو مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:

➤ د (بدخشان، لغمان، کندهار، غزني، پولې تخنیک، ارزګان، فراه او دایکندي) اتو پوهنتونو او دولتي لوړو زده کړو موسسو کې د شپې ۱۲ پروګرامونو رامنځته کول؛

➤ په هرات پوهنتون کې د (کرښو فارمونو مدیریت) په نامه د ماسټرۍ یوه پروګرام رامنځته کول

➤ د الکترونیکي روزنې ملي کمېسیون رامنځته کول

➤ د خصوصي لوړو زده کړو موسسو د ډیپارټمنټونو جلا کول چې مخکې نه و جلا شوي؛

➤ د خصوصي لوړو زده کړو موسسو د خپل سرو پوهنځیو او ډیپارټمنټونو په ګوته کول؛

➤ د لوړو زده کړو وزارت په انټرنټي پاڼې او رسمي پاڼو کې د ټولو هغو خصوصي لوړو زده کړو موسسو، پوهنځیو او ډیپارټمنټونو د لړلیک خپرول چې له دغه وزارت څخه یې د خپل فعالیت قانوني جواز ترلاسه کړی دی؛

➤ د ازموینو درنې ادارې سره د جواز لرونکو ټولو خصوصي لوړو زده کړو موسسو، ډیپارټمنټونو او پوهنځیو د لړلیک شریکول؛

➤ د ټولو خصوصي لوړو زده کړو د موسسو، پوهنځیو او ډیپارټمنټونو د جوازونو، د دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو د ماسټرۍ او دوکتورا پروګرامونو او د خصوصي لوړو زده کړو د کمېسیون د پرېکړو سکون او ډیجیټل کول

➤ د دغه ریاست ټولو آمریتونو لپاره د پرمختللو او عصري ډیټابیس طرحه او ډیزاین او د لېسانس او فوق لېسانس دورې ورځنیو او شپې پروګرامونو د لړلیک په شمول له اړوند جوازونو سره یې د هر آمریت لازم معلومات په یاد

ډېټابېس کې درجول؛

د ايډکس پلټفورم لپاره د نړيوال الکترونيکي ۹ کورسونو چمتو کول او د افغان اکس پلټفورم لپاره د کورني الکترونيکي ۱۶ کورسونو چمتو کول.

د څېړنې، تاليف او ژباړې برخه

د څېړنې، تاليف او ژباړې برخه چې د ښوونيزو توکو د کيفيت لوړولو او د ښو ښوونيزو توکو د توليد او همداراز د علمي څېړنو څرنگوالي او په نړيوالو ژورنالونو کې د علمي کادر غړو د څېړنيزو علمي مقالو خپرېدو ته د لار هوارولو او د علمي کادر غړو د څېړنيزو پروژو د تمويل په برخه کې فعاليت کوي، په ۱۳۹۹ کال کې په بېلابېلو برخو کې يوشمېر لاسته راوړنې درلودې.

د څېړنې، تاليف او ژباړې برخې مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:

- د علمي کادر غړو د څېړنيزو او علمي فعاليتونو مقررې د مسودې تدوين
- د پوهنتونونو د څېړنې، تاليف او ژباړې آمريتونو د کار او فعاليت کړنلارې د مسودې تدوين
- د علمي کادر غړو د څېړنيزو او علمي رسالو ليکل او د درسي توکو او کتابونو د ژباړې او تاليف لارښود سمون
- د پوهنتونونو د علمي خپرندويو چارو د تنظيم لايحې سمون
- د علمي کادر غړو د نړيوالو علمي آثارو خپرېدو لايحې د مسودې تدوين
- د درسي کتابونو د ژباړې او تاليف د طرحې چمتو کول
- د علمي کادر غړو د علمي آثارو د خپرېدو او چاپ طرحې چمتو کول
- د برېښنايي کتابتونونو جوړښت د طرحې چمتو کول
- د علمي کادر غړو د څېړنيزو، تاليفي او ژباړې د اسنادو د ثبت وړتيا په درلودلو سره د برېښنايي مديريت سيستم جوړېدل
- د علمي کادر غړو لپاره د علمي پروفايل رامنځته کول
- د څېړنې، تاليف او ژباړې په برخو کې د جامع او معياري ډېټابېس جوړول
- د علمي کادر غړو تر ۶۰۰ ډېرو څېړنيزو پروپوزلونو راټولونه او څېړنه
- د علمي څېړنو د ۱۵۱ پروژو بشپړ تمويل او تطبيق
- د تمويل په حال کې ۱۰ پروژې
- د تاليفي کتابونو ليکلو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د ژباړې کتابونو ليکلو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د څېړنيز پروپوزل ليکلو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د تاليف پروپوزل ليکلو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د ژباړې پروپوزل ليکلو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د علمي مجلې جوړولو لپاره د معياري او ځانګړي فارمټ رامنځته کول
- د لوړو زده کړو او اطلاعاتو او کلتور وزارتونو تر منځ د کتاب وېش نړيوالې شمېرې ((ISBN د همکارۍ هوکړه ليک لاسليکول
- د بهرنيو چارو وزارت له لارې يادې مرجع ته د ISBN ملي استازولۍ ترلاسه کولو لپاره وړانديز
- له اړوندو ادارو سره په همغږۍ د نړيوالو معتبرو ژورنالونو د ډلبندي او پېژندنې په اړه د بشري سرچينو عالي شورا ته د يوې طرحې جوړول او استول

د بورسونو برخه

د بهرنیو اړیکو او بورسونو د تنظیم برخه د لوړو زده کړو وزارت قوانینو، پالیسیو، مقرراتو او لویو سره سم د نړیوالو او کلتوري اړیکو، تحصیلي بورسونو تنظیم او مدیریت او له کورنیو او نړیوالو علمي بنسټونو سره د علمي توامیتونو برخو کې فعالیت کوي.

دغه برخه د لوړو زده کړو وزارت له لیدلوري او موخو سره سم په یوه واحد کتار کې د لوړو زده کړو سکتور تلپاتې او متوازنې پراختیا، د بهرنیو اړیکو اسانتیا او تنظیم، د بورسونو مدیریت او عادلانه وېش، د هوکړه لیکونو، توامیتونو او تړونونو تعدیل، تصحیح او همغږۍ برخو کې فعالیت کوي.

د بورسونو په برخه کې د پام وړ لاسته راوړنې په لنډ ډول وړاندې کېږي:

◀ هند، روسیې، چین، قزاقستان، جاپان، کوریا، ایران، ترکیې، مصر، پاکستان، جرمني، تاجکستان، ټایلنډ، کاناډا، پرتګال، آذربایجان، بریتانیا او چک او سلواک هېوادونو ته د ماسټرۍ او دوکتورا په کچه تحصیلي بورسونو ته د ۴۶۰ کسانو استول

◀ هند، ازبکستان، ترکیې، مالیزیا، رومانيا، بنگله دېش، قزاقستان، مصر او پاکستان ته د لېسانس بورسونو لپاره د ۴۵۳ کسانو معرفي کول

◀ هند، ازبکستان، ترکیې، مالیزیا، رومانيا، بنگله دېش، قزاقستان، مصر او پاکستان ته د لېسانس بورسونو لپاره د ۸۸ کسانو استول

◀ د علمي کادر هغو ۳۶۰ غړو ته د معاش ورکول، چې اوسمهال ایران کې پر زده کړو بوخت دي

◀ په ترکیه کې د ۳۱۵، ایران کې د ۱۴، مالیزیا کې د ۴۷ او هند کې د ۸ هغو محصلینو د لګښت ورکړه چې په دولتي لګښت د زده کړو دوام ته استول شوي دي

◀ د ۱۴۰۰ مالي کال د معاش ترلاسه کولو لپاره بهرنیو چارو وزارت ته د لېسانس، ماسټرۍ او دوکتورا په کچه د ۱۴۰۸ محصلانو د نوملړ استول او چمتو کول

◀ د معاش ورکولو لپاره د هغو ۱۵۰۰ بېلابېلو دولتي کارکوونکو او استادانو د تحصیلي راپورونو شننه او خپرنه، چې د لوړو زده کړو وزارت له لوري بېلابېلو هېوادونو ته د زده کړو دوام په موخه استول شوي دي

◀ د تحصیلي بورسونو د معاش ورکولو بهیر اسانه کول

◀ د چین هېواد بیجېنگ د بهرنیو مطالعاتو او کابل پوهنتونونو تر منځ د علمي همکاريو د هوکړه لیک لاسلیکول

◀ ازبکستان ته د افغان محصلینو لېږلو لپاره د افغانستان او ازبکستان لوړو زده کړو وزارتونو تر منځ د علمي همکاريو د هوکړه لیک لاسلیکول

◀ له چین، ایران او تاجکستان سره د ولایتونو او مرکزي پوهنتونونو او لوړو زده کړو وزارت تر منځ د علمي تړونونو، پروتوکول، هوکړه لیک او ۳ تفاهم لیکونو څارل او لاسلیکول

◀ د بهرنیو تحصیلي بنسټونو او لوړو زده کړو وزارت ترمنځ د ۹۷ تړونونو، هوکړه لیکونو او تفاهم لیکونو د مسودې سمون او طی مراحل

د لوړو زده کړو وزارت

د محصلانو برخې لاسته راوړنې

محصلينو د هېواد د تحصيلي نظام اساسي رکن جوړ کړی او د بشري ټولنې هڅاندې انساني شتمنيو او راتلونکې جوړوونکي ګڼل کېږي، د افغانستان د لوړو زده کړو وزارت، محصل محوري یو له خپلو لومړیتوبونو څخه بولي او د دغې چارې ترسره کولو لپاره هغو فعالو او پوه محصلينو ته نوي پروګرامونه او خدمات برابرې چې په علمي، کلتوري او ټولنیزو فعالیتونو کې ګډون ته لېواله وي.

د محصلينو خدمات له هغه ټول خدمات او فعالیتونه دي چې د فکري او ټولنیز پرمختګ، د پټو استعدادونو پراختیا او د محصلينو وظيفوي او کاري فرصتونو د ظرفیت جوړونې لار هواروي، دغه خدمات د نویو شامل شویو محصلينو د بلدېدو، علمي مشاورې، کاري او کسبي، رواني روغتیا، د شخړو هوارۍ او د لیلیې خدماتو په کمېټو کې شامل دي.

اوسمهال په ۳۹ دولتي او ۱۲۸ خصوصي پوهنتونونو او تحصيلي بنسټونو کې تر څلور سوه زرو ډېر محصلین په زده کړو بوخت دي، دا په داسې حال کې ده چې په وروستیو پنځو کلونو کې شاوخوا ۱۵ زره محصلین د لېسانس، ماسټرۍ او دوکتورا په کچه له هېواده بهر زده کړو ته استول شوي او په ۱۳۹۹ کال کې د کانکور له لارې شاوخوا ۷۰ زره محصلین د دولتي پوهنتونونو په درسي پروسه کې شامل شوي دي. په دولتي پوهنتونونو کې د شته بنسټیزو ظرفیتونو او اسانتیاو او دولتي او خصوصي پوهنتونونو کې د محصلينو

ډېروالي په پام کې نيولو سره، د لوړو زده کړو وزارت په وروستيو کلونو کې الکترونيکي زده کړو ته پام وړ ګرځولئ او هڅه کوي چې د آنلاین، پر زده کړو ولاړ او محصل محوره زده کړو له لارې او له نويو درسي لارو چارو څخه په ګټې ځان سيميزو او نړيوالو معيارونو ته نږدې او د کاري بازار اړتياوې پوره کړي او په يوه خوندي بنسټيز چاپېريال کې د پوهې، مهارت او مسلکي چلند په لرلو سره زموږ د ګران هېواد افغانستان په اقتصادي، ټولنيز او سياسي وده کې خپل ملي او اسلامي رسالت ادا کړي.

د محصلانو د خدماتو په برخه کې د دولتي او خصوصي پوهنتونونو د محصلانو چارو او د بهرنيو تحصيلي سندونو د ارزونې او مساواتو رياستونو په ۱۳۹۹ کال کې يوشمېر لاسته راوړنې لرلې چې ترټولو مهمې يې په لنډه توګه بيانېږي:

دولتي محصلان

- ▶ په ۱۳ دولتي پوهنتونونو او لوړو زده کړو موسسو کې د محصلانو خدماتو د انسجام دفترونو رامنځته کول
- ▶ د حقوقو او شرعياتو پوهنځيو د محصيلينو حقوقي روزنې ته لار هوارول
- ▶ د محصيلينو لپاره د کارموندنې او مسلکي مهارتونو د روزنيزو پروګرامونو جوړول
- ▶ د عملي کارونو ترسره کولو لپاره رسنيو ته د ژورناليزم پوهنځيو د محصيلينو ورپېژندل او هغوی ته د روزنيزو پروګرامونو جوړول
- ▶ د ولسمشر په ګډون سره په پوهنتونونو کې محصيلينو ته د سولې خبرو ترسره کول
- ▶ د خدماتو وړاندې کولو د ښه کېدو لپاره د اسنادو د پروسس او پېژش سيستم بياکتنه
- ▶ د مرکز دولتي تحصيلي بنسټونو د ۶۳۹۲ فارغانو ډيپلومونو ته اعتبار ورکول
- ▶ د ولايتونو دولتي تحصيلي بنسټونو د ۲۷۴۱۹ فارغانو ډيپلومونو ته اعتبار ورکول
- ▶ د مرکز او ولايتونو د دولتي تحصيلي بنسټونو فارغانو ۳۹۰۰ ترانسکرېپټونو ته اعتبار ورکول
- ▶ بهرنيو چارو وزارت ته د ولايتي دولتي پوهنتونونو د ۱۲۰۴۲ ډيپلومونو او مرکزي دولتي پوهنتونونو ۱۵۲۰ ډيپلومونو د اعتبار ورکولو څېړنه
- ▶ بېلابېلو دولتي ادارو ته د مرکز فارغانو ۱۵۰۲ او ولايتي تحصيلي بنسټونو د ۹۷۰۰ مکتوبونو ځوابول او اعتبار ورکول
- ▶ د دولتي تحصيلي بنسټونو د ۱۳۹۸ او ۱۳۹۷ فارغانو ته د نمرې ترانسکرېپټ صادرول
- ▶ بېلابېلو وزارتونو ته د سوابقو د ۴۵۵ تخصصي فورمونو، ستاژ قضا، او کارموندنې په برخه کې د ۱۰۱۳ محصيلينو د فراغت سندونو ته اعتبار ورکول
- ▶ د تحصيلي مديريت ښه والي لپاره د HEMIS سيستم د معلوماتو بشپړول
- ▶ د ښوونکو، ۱۴ پاسو او ښوونې کارکوونکو د تحصيلي سويې لوړېدو هوکړه ليک د طرحې د مېکانيزم ترتيبول
- ▶ د ښوونکو، ۱۴ پاسو او د پوهنې کارکوونکو د تحصيلي سويې لوړېدو د طرحې څارنه او تطبيق
- ▶ د دولتي پوهنتونونو د ۱۳۹۹ تازه شامل شويو نوم ليکنه او د پدېرش چارو انسجام
- ▶ د دولتي پوهنتونونو د محصلانو چارو مرستياليو او خدماتو ډولونو او شمېر تثبیت لپاره د مرکزي غړو د خدماتو وړاندې کولو طرحه

خصوصي محصلان

- ▶ د ۱۲۱ خصوصي تحصيلي بنسټونو د سمسترواره پايلو طي مراحل او راغونډول
- ▶ د خصوصي تحصيلي بنسټونو د فارغانو د ۷۹ کتابونو طي مراحل
- ▶ د خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو د سمسترواره پايلو لپاره د خپلواک دفتر جوړول
- ▶ د سندونو روڼوالي او خونديتوب لپاره د خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو د سمسترواره پايلو لپاره د آرشف جوړول
- ▶ خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو ته د شهيدانو او معلولينو له کورنيو د ۸۳ کسانو ورپېژندل
- ▶ خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو ته په ځانګړي تخفيف سره د ۱۰۳ بېوزله محصلانو معرفي کول
- ▶ تحصيلي بنسټونو ته د (شهر دوبي) د ودونو تالار د شهيدانو ورثه وو څخه د ۱۹ کسانو معرفي کول

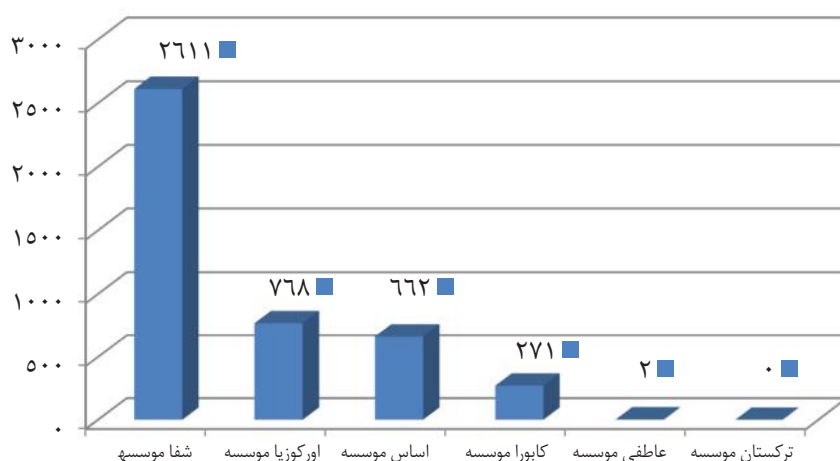
د لوړو زده کړو نورو بنسټونو ته د شپږ لغوه شویو طبي تحصيلي بنسټونو د ۵۳۴۴ محصلينو د تبديلي سندونو طي مراحل

د خصوصي تحصيلي بنسټونو فارغانو ته د ۸۴۰ ډيپلومونو طي مراحل

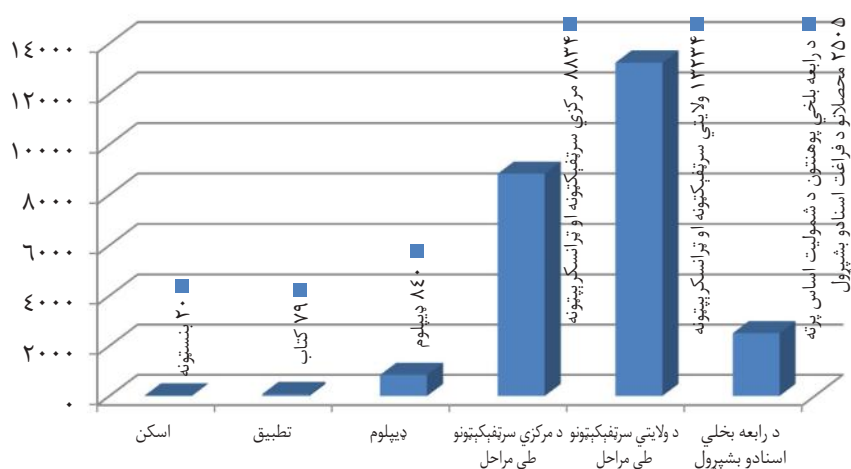
د خصوصي بنسټونو فارغانو ته د ۸۸۳۴ سرتيفيکټونو او د نمر وړانسګر پټونو تصديق او طي مراحل

د ولايتونو خصوصي تحصيلي بنسټونو فارغانو ته د ۱۳۲۳۴ سرتيفيکټونو او وړانسګر پټونو طي مراحل

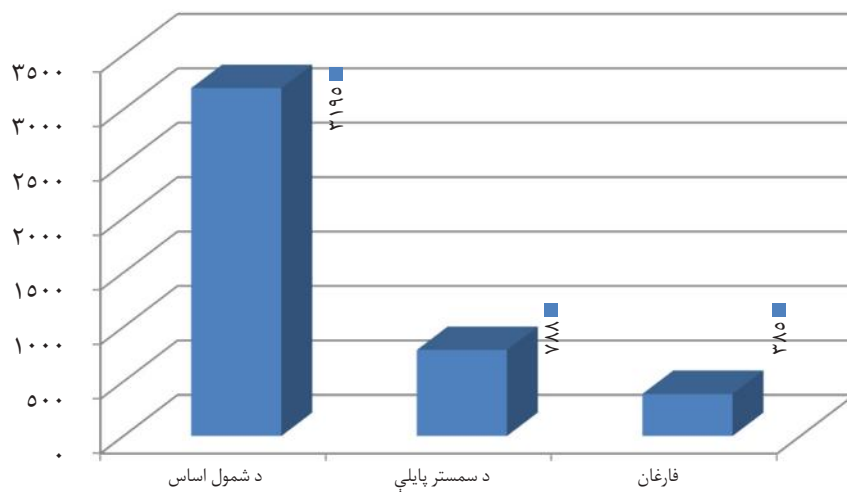
د ټولو خصوصي تحصيلي بنسټونو له تاسيس څخه تر اوسه د محصلانو د شموليت د اساس د کتابونو سکن

د لوړو زده کړو نورو بنسټونو ته د شپږ لغوه شویو طبي تحصيلي بنسټونو د (۵۳۴۴) محصلانو د تبديلي او لېږدونې پروسه

د مرکز او ولايتونو فارغانو د سندونو طي مراحل

■ اسکن ۴,۳۶۸ کتاب اساس شمول، نتایج سمستر وار و فارغان

د بهرنیو تحصیلي سندونو ارزونه

◀ د ۳۵۶۲ بهرنیو تحصیلي سندونو ارزونه او طی مراحل (لېسانس، ماسټري او دوکتورا)

■ د تحصیلي اسنادو آمار او ارقام

- ◀ د بهرنیو تحصیلي سندونو د ارزونې په برخه کې له اداري فساد سره د مبارزې او د جعلي اسنادو مخنیوي او پېژندنې په موخه د مېکانېزم جوړول
- ◀ د تخصصي او مسلکي تحصیلي سندونو د ارزونې کمېسیون جوړول او د (ACCA) کمېسیون کاري بهیر پرانیستل
- ◀ د ملي قابليتونو د تثبيت بورډ (NQF) رامنځته کول او د یوه جامع او ملي قابليتونو د سند پربنسټ یې د کاري بهیر پیل
- ◀ ازبکستان کې د فارغ شویو افغان محصلانو د سندونو د ستونزې هواری
- ◀ د (ACCA, FIA, CIA, PMP) او ورته نورو تخصصي او مسلکي سندونو د ارزونې او مساواتو کمېسیون جوړول
- ◀ د افغانستان ملي قابليتونو د تثبيت کمېټې جوړول او وروسته یې د لوړو زده کړو ملي قابليتونو د تثبيت بورډ باندې بدلول
- ◀ د بهرنیو تحصیلي سندونو د ارزونې او مساواتو پروسې ګړندي کول
- ◀ د افغانستان د ملي قابليتونو د تثبيت چوکاټ رامنځته کول

پہ ۱۳۹۹ کال کی دیور زدہ کړ وزارت لاسته راوړنو ته کتنه

د لوړو زده کړو وزارت

د مالي او اداري برخې لاسته راوړنې

د لوړو زده کړو وزارت مالي او اداري برخې په ۱۳۹۹ کال کې په بېلابېلو برخو کې يوشمېر لاسته راوړنې لري، چې له هغو څخه د بودجې په برخه کې د اصلاحاتو راوړل او د برنامې پر بنسټ يې مدیریت، د افغان حکومت له پراختيايي بودجې څخه د افغانستان پوهنتونونو استادانو ته د دوکتورا په کچه هر کال د ۱۰۰ ملي بورسونو طرحې جوړول، د افغان حکومت پراختيايي بودجې څخه د افغانستان پوهنتونونو استادانو لپاره د ډله ییزو څېړنو د طرحې جوړول، د لوړو زده کړو وزارت مراجعینو لپاره د په وخت، نېو او هراړخیزو خدماتو وړاندې کولو لپاره په پرمختللي ډول د عامه خدماتو ریاست رامنځته کولو طرحه، په اداري چارو کې د چټکۍ او روڼوالي رامنځته کولو او برېښنايي حکومتولۍ تطبیقولو په موخه د لوړو زده کړو وزارت د برېښنايي مراسلاتو د عملي کولو طرحه، د عامه ساتنې تصدی عمومي ریاست ته د ټولو دولتي تحصیلي بنسټونو د امنیت خونديتوب څرنگوالي طرحې وړاندې کول، د لوړو زده کړو وزارت د مدیریتي سیستمونو (HEMIS) د پراختیا طرحه او د نوښت، ټکنالوژۍ او علمي څېړنو شبکې (1.E-LEARNING, 2. AFGREN, 3. TECHNOLOGY CAPACITY BUILDING, 4. RESEARCH AND INNOVATION) د لوړو زده کړو وزارت د مالي او اداري برخې له مهمو او د پام وړ لاسته راوړنو څخه دي.

د بشري سرچینو برخه

د لوړو زده کړو وزارت د بشري سرچینو څانګه د هېواد نافذه قوانینو او مقرراتو سره سم د لوړو زده کړو وزارت د کارکوونکو ګومارنې، د روزنیزو سیمینارونو او ورکشاپونو په جوړولو سره د لوړو زده کړو وزارت د کارکوونکو ظرفیت لوړوالي، د لوړو زده کړو وزارت کارکوونکو د حاضری کنټرول او مالي او حسابي ریاست ته یې د معاشونو اجرا کولو په موخه د راپور استولو، د اداري پراختیا او پرمختګ لپاره د طرحو وړاندې کولو، د دندو تصنیف او شننه، له کارکوونکو سره د اړیکو څارنه، شکایتونو ته د رسېدنې، روغتیا او د بشري سرچینو د معلوماتو چمتو کولو په ډېټابېس کې ثبت او خونديتوب مسوولیت لري.

د بشري سرچینو برخې مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه بیانېږي:

◀ د کارکوونکو د سوانحو برېښنايي کول او په یوې ځانګړې برېښنايي سرچینې کې یې ساتل

- ◀ د دندو د لايحو او تشکيلاتي جوړښتونو ډيجيټل کول
- ◀ په ټولو برخو کې د الکترونيکي حاضري سیستم فعالول
- ◀ د ملکي خدماتو قانون د معيارونو او ياده برخه کې د اسانتياوو برابرولو پر بنسټ د کارکوونکو د ګومارنې سیستم رامنځته کول
- ◀ په مرکز او دويمو واحدونو کې د کال په وروستيو کې د دوی د کاري راپور پر بنسټ د کارکوونکو داجرااتو حضوري ارزونې فرهنگ تطبیقول
- ◀ د مرکزي او دويمو ادارو اړوند روزنيزو اړتياوو پوره کول
- ◀ د لوړو زده کړو موسسو د تشکيلاتي جوړښتونو برابرول
- ◀ د بشري سرچينو رياست لپاره د پلان، پالیسی او لارښودونو د سندونو بيا کتنه او ترتيب
- ◀ تحصيلي بنسټونو ته د زده کړو دوام په موخه د مرکز او دويمو واحدونو د کارکوونکو معرفي کولو لار هوارول
- ◀ د ادارې د کارکوونکو ظرفيت لوړولو برخې لپاره د بودجې د تدارک دوام
- ◀ د قانون په رڼا کې د درېيمو او څلورمو بنسټونو د ازموينې اخيستل
- ◀ د بارکوډ معلوماتو پر بنسټ د معياري پېژندکارتونو وېش
- ◀ د وزارت د ملکي خدمتونو د ۵۵۱ کارکوونکو حضوري ارزونه او قانوني طی مراحل
- ◀ د وزارت ۱۱۰ تنو متقاعدينو د تقاعد اسنادو طی مراحل
- ◀ وزارت کې د برېښنايي پېژندپاڼو ترلاسه کولو لپاره د ملکي خدمتونو ۲۹۵ کارکوونکو ثبت
- ◀ د شتمنی ثبتولو فورمونو ته پر شرايط برابرې، بانکي پور او شکايتونو ته د ډېټابېسونو جوړول
- ◀ له مالي، اداري، حسابي او تدارکاتي برخو څخه د ۸۹۴ کسانو شتمنيو ثبتولو د فورمونو طی مراحل کول
- ◀ د هېواد بشري سرچينو د ادارو ترمنځ د بشري سرچينو غوره رياست نوم خپلول

د جندر برخه

جندر د هغې ټولنې جوړ شوی ټوليز تصور دی چې په يوه ټولنيز نظام کې په دقيقه توګه د ښځو او نرينه وو کره وړه، مکلفيتونه، مسووليتونه، رول او حقونه تر ملاحظې لاندې نيسي او د بې عدالتيو پر وړاندې حق غوښتنه کوي. جندر يوازې د ښځو نه، بلکې په لازمو شرايطو کې د نرينه وو وضعيت ته هم پام کوي او په ټوله کې د ټولنيز عدالت رامنځ ته کولو غوښتونکی دی.

له څوړونې سره د مبارزې کميټې رامنځ ته کول، د ښځو د ملي اقتصاد پياوړتيا برنامې د پلان ترتيب، په مرکز او تحصيلي بنسټونو کې د ورکټون جوړول، د کانکور په ازموينه کې د نجونو لپاره د مثبت تبعيض رامنځته کول، د ښځو ظرفيت لوړاوي لپاره د روزنيزو ورکشاپونو جوړول، د انګرېزۍ ژبې ښوونيزو کورسونو جوړول، د خوندي او سالم کاري چاپېريال رامنځته کول، له ښځو څخه د ملاتړ پاليسيو او چلنلارو تدوين، جندر ته د ځواب ويلو بودجې د کمېټې جوړول، په دولتي او خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو کې د جندر برخې رامنځته کول، پوهنتونونو کې د نجونو لپاره د ترانسپورټ برابرول، نجونو ته د ليليې جوړول او تجهيز... په لوړو زده کړو وزارت کې د ښځو او نجونو د ملاتړ مهم فعاليتونه دي چې په سمه توګه ترسره شوي دي. لوړو زده کړو وزارت په ياد بنسټ کې د جندر موضوع د لوړو زده کړو ملي ستراتيژيک پلان په پام کې نيولو سره په اساسي ډول په پام کې نيولې چې په ياده برخه کې د مهمو لاسته راوړنو لامل شوی دی.

- په ۱۳۹۹ کال کې د جندر برخې یوشمېر مهمې لاسته راوړنې په لاندې ډول دي:
- ◀ تحصیلي بنسټونو کې د ښځو څوړونې مخنیوي پالیسي او د جندر تګلارې بیا کتنه
- ◀ دولتي پوهنتونونو کې د جندر ۲۸ ادارو رامنځته کول
- ◀ د کیفیت د تضمین په یوه معیار کې د جندر موضوعاتو شاملول
- ◀ د GBV پلان تطبیقول
- ◀ د ۱۴۰۰ کال کانکور په ازموینه کې د نجونو لپاره د ځانګړو څانګو د کوډ ټاکل
- ◀ د جندر پوهاوي اړوند ۴۷ ورکشاپونو جوړول
- ◀ د عدالت لپاره د ښځو موسسې سره د جندر په برخه کې د همکارۍ هوکړه لیک لاسلیکول
- ◀ پوهنتونونو کې د جندر کمېټې جوړول، د شکایتونو ترلاسه کول او هغو ته رسېدنه
- ◀ تحصیلي نصاب کې د جندر موضوعاتو شاملول
- ◀ د لوړو زده کړو وزارت د پنځو لویو پروژو د پراختیایي بودجې شننه
- ◀ له هېواده بهر تحصیلي بورسونه ته د ۶۸ نجونو استول

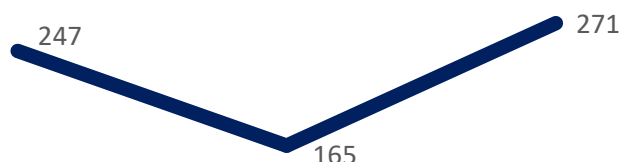
مالي او حسابي برخه

د لوړو زده کړو وزارت مالي او حسابي برخه د بودجې جوړولو، د مالي چارو تنظیم، د نقدي حوالو د عامه لګښتونو اجرا او د هغو حسابونو ترتیب، د بودجه یي چارو د حوالو چمتو کول، د عمده او پرچون پېر د حوالو ترتیب، د جیب خرڅونو او سفرونو د پیسو اجرا او ترتیبول، اداري ریاست او د لیلیو عمومي مدیریتونو د خپرولو په موخه تر کنټرول وروسته د بدل اعاشې بهیر کې د شاملو محصلینو د نوملړ ترتیب او هغو ته استول، د میاشتنیو لګښتونو د عمومي راپور راغونډول او ترتیب او همداراز د قطعې راپور چمتو کول مسوولیت پر غاړه لري.

د مالي او حسابي ریاست د پام وړ لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:

- ◀ د مرکزي ریاستونو او دویمو ادارو د بودجه یي اړتیاوو د فورمونو ترتیبول

په افغانیو د میلیون شمېر

پلان ۱۳۹۹

تحقق یافته

پلان ۱۴۰۰

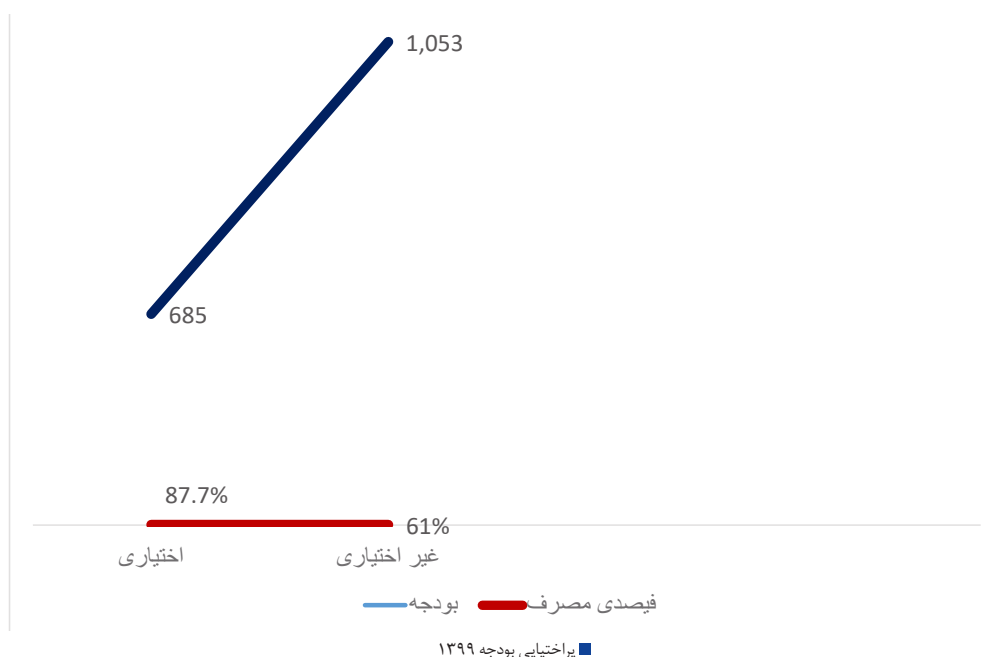
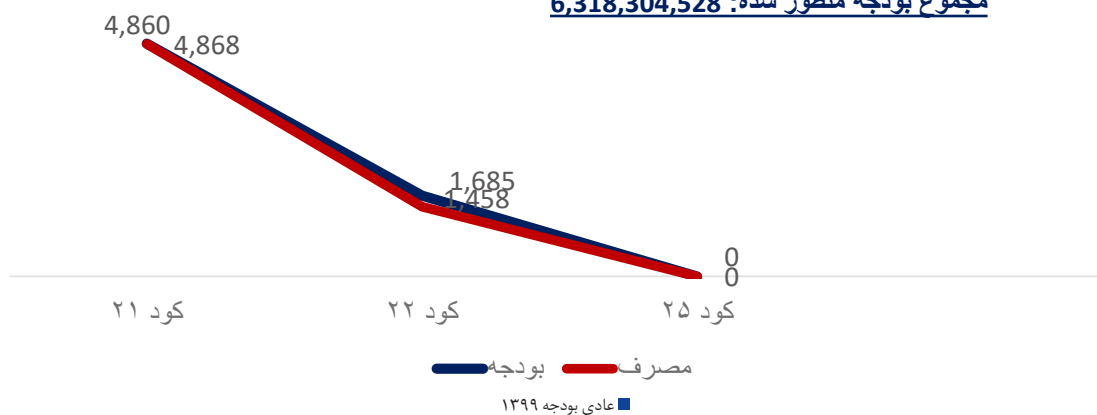
- د روڼوالي ټینګښت او په وخت سره د راپور ورکولو لپاره د ټولو اړوندو برخو ترتیب، تنظیم او معیاري کول
- د تحصیلي بورسونو ټولو مالي ستونزو د هوارې لپاره هراړخیزه رسېدنه
- د عادي او پراختیایي بودجې په برخه کې د راپور ورکولو سیستم معیاري کول
- د برنامې پر بنسټ د مالي او حسابي، معاشونو او د عوایدو راټولولو سیستم معیاري کول او د ظرفیت جوړونې لپاره رسېدنه
- د ۱۴۰۰ مالي کال د بودجې د پلان ترتیب او په مالي وزارت کې یې دفاع
- د مالي خپلواکي لرونکو پوهنتونونو له لوري د عوایدو مدیریت طرحې څرنگوالي ترتیب او چمتو کول

ارقام به میلیون افغانی

1399

مجموع فیصدی مصرف: 97%

مجموع بودجه منظور شده: 6,318,304,528

د تدارکاتو برخه

د لوړو زده کړو وزارت د تدارکاتو برخه د وزارت لپاره د اجناسو او خدماتو برابرولو او تدارکاتو قانون او ستراتیژۍ تطبیق، د پرچون او عمده پېرودلو د مدیریت او مشرۍ، د پېرودلو او چمتو کولو په موخه خصوصي او دولتي کمپنیو څخه د خدماتو او اجناسو د فرمایش وړاندیز، څارنه او کنټرول، په پرچون او عمده پېرودلو کې د نرخ اخیستلو او پېرودلو پروسې کنټرول، د داوطلبۍ برنامې اعلان لپاره د اجناسو او خدماتو آفر وړاندې کولو د غوندې د څارنې او کنټرول، د داوطلبۍ گټونکې کمپنۍ او اشخاصو سره د تړونونو ترتیب او لاسلیک، د کار کلني پلان پر بنسټ د بودجه یي اړتیاوو وړاندیز او تشخیص او د اجناسو او خدماتو چمتو کولو په موخه د بودجې له شتون څخه د ډاډ ترلاسه کولو مسوولیتونه په غاړه لري.

د تدارکاتو برخې مهمې لاسته راوړنې په لنډه توګه وړاندې کېږي:

- په پروژو کې د تړونونو اجرائاتو د ارزونې فورم تطبیق

- د هغو پروژو د لانجو هواری چې په ستونزمن حالت کې وې
- د مقیاسي سپما د تامین په موخه د تخنیکي ریاستونو له لوري د وزارت د اړتیاوو راغونډولو او سروې د طرحې وړاندې کول
- په تدارکاتي پروسه کې د روڼوالي او د داوطلبیو د اسنادو محرمیت ساتلو په موخه په امنیتي کمرو سمبال او مجهز د آفر وړاندې کولو د غونډو جلا دفتر جوړول
- د افغانستان تړونونو د پرمختګ ارزیابی په سیستم (ACPMs) کې د ۶۰ پروژو د معلوماتو اضافه کول
- د معلوماتو برېښنایي کولو لپاره د ډېټابیس جوړول
- د البېروني او هرات پوهنتونونو د حقوقي کمپلکس لانجو هواری
- د مشورتي او غیرمشورتي خدماتو، ودانیزو چارو او اجناسو تفکیک سره د ۱۳۹۹ کال تدارکاتي پلان کې د ۶۰ تدارکاتي پروژو اضافه کول
- په عامه لګښتونو کې د سپما او عامه وجوه اغېزناک کنټرول، د بېلګې په توګه:

شمېره	مالي کال	په ودانیزو ترمیماتو کې سپما	د وسایطو د پرزو په پېرودلو کې سپما	د خوراکي توکو په تدارکاتو کې سپما
۱	۱۳۹۹	۳,۴۵۱,۵۳۱ افغانۍ	۱,۱۹۵,۲۱۲ افغانۍ	۱,۶۵۵,۰۱۵ افغانۍ

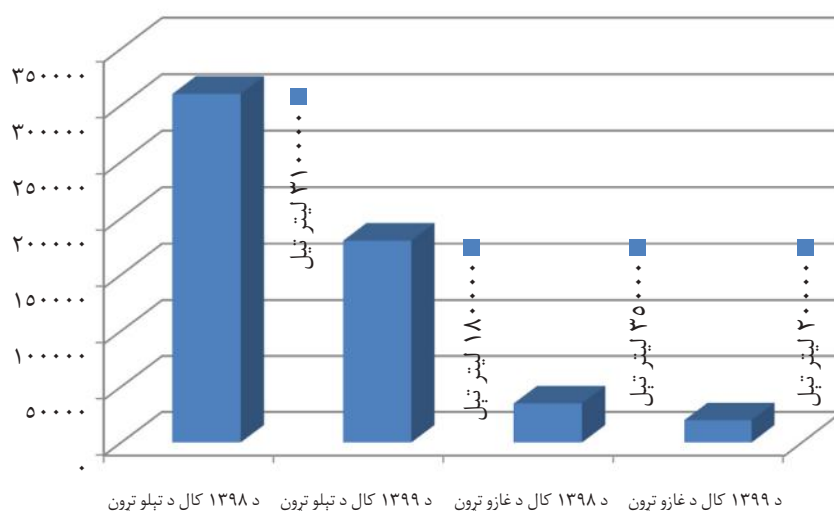
د تفکیک د (۴۶) پروژو تړون کول:

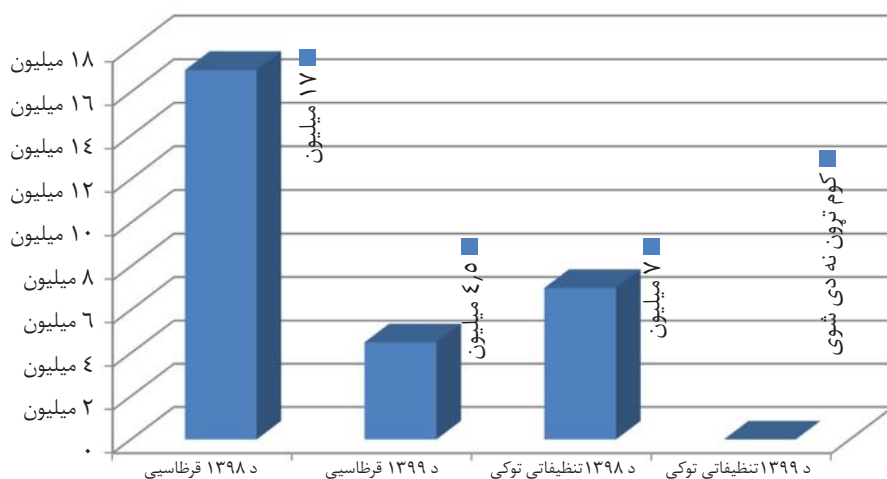
- د (۲۴۵,۱۱۲,۵۷۸,۷۰) افغانیو په ارزښت د غیرمشورتي اجناسو او خدماتو (۳۳) تړونونه
 - د (۹۹,۳۳۸,۰۲۰,۴۰) افغانیو په ارزښت د ودانیزو چارو برابرولو (۱۳) تړونونه
- د کرونا له لامله د څه د پاسه ۲۰ پروژو تعدیلات او د هغو په وخت مدیریت.
 - د ټولو دولتي پوهنتونونو د تدارکاتو کارکوونکو د تدارکاتي وړتیا لوړولو په موخه دوی ته د وړتیا لوړولو روزنیز پروګرام جوړول.

د زېربنا پراختیا او ودې برخه

الف: اداري برخه

د لوړو زده کړو وزارت د اداري او زیربنایي برخې د مرکز او دویمو واحدونو په کچه د پراختیایي او ودانیزو پروژو د چارو د مشري او مخته وړلو، د ودانیزو پروژو د څارنې او ارزونې او د پروژو د کار له کیفیت څخه د ډاډمنتیا، د مرکز او دویمو واحدونو په کچه د ودانیو او تاسیساتو د ساتنې، د ترانسپورتي خدمتونو وړاندې کولو، د وزارت د مرکز په کچه د اوبو او برېښنا رسولو، د مرکزي ادارو د قرطاسیې او تنظیماتي اړتیاوو برابرولو، د وزارت مرکز کارکوونکو، مرکزي پوهنتونو او محصلانو ته د روغتیایي خدمتونو وړاندې کولو او د وزارت مرکزي ادارو د تېلو او سوند توکو د برابرولو مسوولیت په غاړه لري.

■ صرفه جوړی در مصارفات قرطاسیه باب

- ◀ د وزارت ملکیتونو، تېل، روغنیاتو، تقلیه وسایطو، مرکزي ډیپو او بودجه یي کوډ تفکیک سره د پروژو ثبت لپاره د ډېټابیس جوړول
- ◀ د مرکز او ولایتي پوهنتونونو او لوړو زده کړو موسسو د ځمکو د سندونو او قبالو راغونډول
- ◀ د لسو تحصیلي بنسټونو لپاره د قبالو اخیستل او طی مراحل
- ◀ د لوړو زده کړو وزارت شاوخوا ۴۰ زره جریبه جايداد د ډېټابیس ثبت او راجسټر
- ◀ د قرطاسیې په لگښتونو کې سپما

ب: د پراختیايي پروژو برخه

د لوړو زده کړو وزارت اداري او زېربنا برخې د مرکز او ولایتونو تحصیلي بنسټونو کې د ترمیم او جوړولو برخه کې ۱۷ ودانیزې پروژې گټې اخیستنې ته سپارلي چې جزئیات یې په لاندې جدول کې وړاندې کېږي:

د پروژې نوم	د تړون ټوله بیه	تمویلونکی
د ننگرهار پوهنتون د روغتون زېږون برخې د ودانۍ جوړول	۲۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰	افغان حکومت
د کابل پوهنتون د ښځینه وو مرکزي لیلیې د تشنابونو ترمیم	۵,۵۱۵,۰۰۰,۰۰	افغان حکومت
د علي اباد تدریسي روغتون د جراحۍ ودانۍ د تشنابونو ترمیم	۲,۰۰۰,۸۱۷,۰۰	افغان حکومت
د میوند تدریسي روغتون د تشنابونو ترمیم او جوړول	۲,۷۲۶,۴۶۰,۰۰	افغان حکومت
د لوړو زده کړو وزارت د ښوونځیو د څراغونو جوړول	۱,۰۸۴,۳۰۰,۰۰	افغان حکومت
د تخار پوهنتون د احاطوي دېوال جوړول	۱۶,۶۷۶,۰۳۲,۵۰	هند
د هلمند لوړو زده کړو موسسې د خوړنځي سالون او د ښځینه وو لیلیې د ودانۍ جوړول	۳۹,۲۸۷,۲۹۶,۶۰	نړیوال بانک
د بلخ پوهنتون د برېښنا برج نصب، مناز او جوړول	۴۴,۶۷۱,۲۷۵,۰۰	افغان حکومت
د علي اباد روغتون د ارتفاعي زېرمې، هاوس پمپ او څښاک اوبو جوړول او ترمیم	۱۰,۶۴۸,۰۰۰,۰۰	افغان حکومت
د کندهار د ټکنالوژۍ او کرنې ملي پوهنتون د ۳۰ کیلو واټه فوټو لټایک سولر سیستم	۶,۰۹۵,۰۰۰,۰۰	افغان حکومت
د کابل پوهنتون اقتصاد پوهنځي د تشنابونو ترمیم	۸۵۲,۱۸۰,۰۰	افغان حکومت
د بامیانو پوهنتون د ښځینه وو لیلیې پخلنځي او خوړنځي سالون	۱۹,۴۸۳,۵۱۵,۰۰	نړیوال بانک
د هرات پوهنتون د مشاورې مرکز تجهیزات او جوړول	۳,۹۶۵,۰۷۶,۰۰	نړیوال بانک
د پروان پوهنتون د وړکتون ترمیم او تجهیزات	۵,۲۸۴,۶۸۷,۰۰	نړیوال بانک
د البېروني پوهنتون د وړکتون ترمیم او تجهیزات	۳,۸۹۳,۷۸۰,۰۰	نړیوال بانک
د سمنگان لوړو زده کړو موسسې د نارینه وو لیلیې د ودانۍ جوړول	۱۸,۷۶۰,۰۰۰,۰۰	هند
د هلمند پوهنتون احاطوي دېوال جوړول	۱۱,۷۱۵,۵۲۸,۷۵	هند
ټولټال	۲۱۸,۶۵۸,۹۴۸	

د معلوماتي ټکنالوژۍ د خدماتو او برېښنایي زېربناوو د جوړښت برخه

د معلوماتي ټکنالوژۍ د زېربناوو (الکترونيکي زېربناوو) جوړښت او تحصيلي بنسټونو (علمي کادر او محصلانو) لپاره د ټکنالوژۍ خدماتو وړاندې کولو وضعیت کې ښه والی د لوړو زده کړو وزارت یو له مهمو کاري لومړیتوبونو څخه دی. دغو جوړښتونو کې د الکترونيکي او نورې فایبر شبکې او ټکنالوژۍ اړوند سیستمونه شامل دي چې د باکیفیته ټکنالوژیکي خدماتو وړاندې کولو ته لار هواروي چې په دوه مهمو برخو ټینګار کوي؛ یو د اوسني وضعیت ښه والي او د لوړو زده کړو وزارت او دویمو واحدونو د معلوماتي ټکنالوژۍ د زېربناوو کمښتونو رفع کول او بل د لوړو زده کړو په هغو موسسو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ د زېربناوو جوړول چې په هغو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ زېربناوې شتون نه لري.

پوهنتونونو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ د مرکزونو جوړول، د شبکې ټرافیک (Traffic Localization) سیمیز کول، د افغانستان تحصيلي او څېړنیزې شبکې (AfgREN) پراختیا او وضعیت ښه کول او همداراز په معیاري او ډاډمن ډول د شبکې جوړول هغه چارې دي چې په وروستیو کلونو کې د تحصيلي بنسټونو لپاره ترسره شوي دي. د

زېربنا برنامه کې د خصوصي لوړو زده کړو موسسو، پوهنې وزارت او نورو دولتي او غيردولتي ادارو تر منځ د اړيکو لپاره په لوړو زده کړو کې په معياري، تخنیکي، قانوني او ډاډمن ډول معلوماتي ټکنالوژۍ ته لار هواروي. آنلاین باوري برېښنايي کتابتونونو سره د پوهنتونونو نښلول، د تحصيلي او څېړنيزې شبکې له خدماتو ګټه اخيستن، د معلوماتي ټکنالوژۍ په ګټې اخيستنې سره د تدريس او روزنې کيفيت ښه والی، د برېښنايي زده کړو فرهنگ جوړونې معياري خدماتو وړاندې کول او د معلوماتي ټکنالوژۍ د اهميت او ګټو په اړه د پوهاوي کچې لوړول د ياد وزارت له مهمو موخو څخه دي او همداراز يې بايد يادونه وشي چې برېښنايي زده کړې (E-learning) د لوړو زده کړو په پراختيا او کيفيت کې مهم رول لوبوي. اوسمهال لوړې زده کړې نشي کولای چې د نويو برېښنايي اسانتياوو او فرصتونو څخه پرته غوره کيفيت ترلاسه کړي. له همدې لامله ياد وزارت د برېښنايي زده کړو پاليسۍ تدوين کړې او هغه په درې کاري پړاوونو کې عملي کوي. په ښه توګه د يادې پاليسۍ ترسره کولو په موخه، لوړو زده کړو وزارت په پام کې لري خو د نويو ښوونيزو لارو چارو په ځانګړې توګه د محصل محوره، او پايلې محوره زده کړو په برخه کې ګامونه پورته کړي. د ارتباطي او معلوماتي ټکنالوژۍ اسانتياوو ته لاسرسی د لوړو زده کړو وزارت په کاري لومړيتوب کې دی.

په علمي چارو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ د رول پياوړتيا

د هېواد په نهو سترو پوهنتونونو (کابل پوهنتون، کابل طبي پوهنتون، د شهيد استاد رباني ښوونې او روزنې پوهنتون، د کابل پولي تخنيک پوهنتون، د خوست شيخ زايد پوهنتون، هرات پوهنتون، کندهار پوهنتون، بلخ پوهنتون او ننگرهار پوهنتون) کې په څو پړاوونو کې د الکترونيکي زده کړو د ورکشاپونو او کنفرانسونو ترسره کول.

د افغانستان څېړنيزه او تحصيلي شبکه (AfgREN) د سويل ختيځې اسيا له څېړنيزې او تحصيلي شبکې (TEIN) سره وصل او ۱۴ تحصيلي بنسټونه له انټرنېټ او يادې شبکې سره ونښلول شول.

د هغو نهو مرکزي او ولايتي پوهنتونونو ۷۵ استادان او تخنيکي مسوولين چې برېښنايي زده کړو کې شامل دي، د اېډکس (MOOCs) آنلاین کورسونو جوړولو په اړه په څو پړاوونو کې په هېواد او له هېواده بهر وروزل شول.

د افغانستان لوړو زده کړو د اېډکس غړيتوب ترلاسه کړ

AfghanX پنځه کورسونه ډيزاين او د اېډکس په سراسري پلټفورم کې خپاره شول او د اېډکس خلاص پلټفورم (Open edx) د ممبيي IIT پوهنتون په تخنيکي مرسته پراختيا وموندله او د افغانستان لوړو زده کړو (AfghanX.edu.af) ته ورکړل شول. تحصيلي بنسټونو ته يې ددې لار هواره کړه چې داخلي کورسونه په ملي ژبو ثبت او په هغو پلټفورمونو کې چې د افغانستان لوړو زده کړو مالکيت دی، اېلوډ او وړاندې شي.

د ۳۸ پوهنتونونو ويبپاڼو برخې کارکونکو ته د Drupal روڼيز پروګرام جوړ شو

د TEIN*CC په مالي او تخنيکي مرسته د ټولو پوهنتونونو لپاره د On Campus Security for Afghan Engineers په نوم درې ورکشاپونه جوړ شول.

د TEIN*CC په مالي او تخنيکي مرسته د Linux Administration برخه کې د ورکشاپ جوړول (پروپوزل يې د يادې شبکې له لوري تاييد شوی دی)

د HEDP په مالي او تخنيکي مرسته د ۱۲ پوهنتونونو تخنيکي کارکونکو لپاره د معلوماتي ټکنالوژۍ مرکزونو څخه د استفادې په اړه د بېلابېلو ورکشاپونو جوړول.

د ښو خدماتو وړاندې کولو او سپښتمونو امنيت خونديتوب لپاره د لوړو زده کړو وزارت او پوهنتونونو سرور روم په پرمختللو او د اړتيا وړ وسايلو سمبال شو.

له وقفې پرته خدماتو او برېښنا برابرولو لپاره د سولر سيستم ۲۴ ساعته برېښنا سره د وزارت سرور روم سمبال شوی دی

د لوړو زده کړو وزارت له خپلواک نوري فايبر سره وصل او ۱۰۰ ام بي انټرنېټ فعال شو.

د نړيوال کېدو په برخه کې

په درېيو پړاوونو (په زده کړو او تدريس کې د معلوماتي ټکنالوژۍ يوځای والی، ګډې زده کړې او بشپړ آنلاین) کې، په تحصيلي بنسټونو کې د E-Learning زده کړو پيل

د تحصيلي نيټې بدلون او له نړيوالو سيستمونو سره يې يوشان کېدل

د افغانستان پرانيستې دولت داری (OGP) د موخو تطبيق

- ◀ په دولتي او خصوصي تحصيلي بنسټونو کې د زده کړو له کيفيت او روڼوالي څخه د نړيوالې ټولنې څارنې طرحې ترتيب او تطبيق
- ◀ د افغانستان پرانيستې دولت داری سکرتریت ته په ۲۰۲۰ کال کې د ژمنه شويو ۶ نصابونو بيا کتنه
- ◀ د آسيا پسفیک اعتبار ورکولو سازمان کې د لوړو زده کړو وزارت غړيتوب ترلاسه کول
- ◀ د سويډن په مالي همکارۍ د اعتبار ورکولو او نصاب معياري کولو لپاره د UNESCO په پروپوزل کې د لوړو زده کړو وزارت شاملېدل

د اطلاع رسونې او مطبوعاتو برخه (د وياندوۍ دفتر)

- د لوړو زده کړو وزارت د وياندوۍ دفتر د يوه منظم پلان پر بنسټ د لوړو زده کړو وزارت د اطلاع رسونې او نشراتي ټول فعاليتونه تنظيم کړي او په لنډه موده کې يې په بېلابېلو برخو کې د پام وړ لاسته راوړنې هم لرلې.
- د وياندوۍ دفتر مهمې لاسته راوړنې په لنډ ډول وړاندې کېږي:
- ◀ د خبرونو، رپوټونو او خبرتياوو خپرولو لپاره د شپږو ټولنيزو شبکو (واتساپ، تلگرام، ټويټر، انسټاګرام، يوټيوب او لينکډېن) جوړول
- ◀ اطلاعاتو ته د لاسرسي قانون پنځلسمې مادې پر بنسټ د انټرنټي پاڼې منځپانگې بډايه کول
- ◀ د لومړي ځل لپاره د وزارت او دويمو ادارو نشراتي برخو تر منځ د همغږۍ رامنځ ته کول
- ◀ د دويمو ادارو د ټولو علمي او اکاډميکو فعاليتونو خپرول
- ◀ د مرکز او دويمو ادارو په ټولنيزو رسنيو کې د لوړو زده کړو وزارت او دويمو ادارو د ټولو خبرونو خپرول
- ◀ د ۱۴۰۰ کال په تشکيل کې د دويمو واحدونو لپاره د عامه پوهاوي يو يو بست وړانديز
- ◀ د ۱۴۰۰ کال لپاره د ستراتيژيک پلان چمتو کول او د وزارت مشرتابه شورا له لوري يې تاييدېدل
- ◀ د تشريفاتي خبرونو د خپرېدو مخنيوی
- ◀ د وزارت خبرونو د حجم ډېروالی
- ◀ د اطلاع رسونې په فعاليتونو کې د نظم او همغږۍ رامنځ ته کول
- ◀ د رسنيزو فرصتونو رامنځ ته کول
- ◀ په فزيکي او برېښنايي ډول د اطلاعاتي بانک جوړول او په ياد بانک کې د تر ۲۰۰۰ ډېرو سندونو راغونډول
- ◀ د ټلوېزيوني مستندونو چمتو کول او خپرول
- ◀ په ټولنيزو رسنيو کې د اطلاع رسونې له پرمختللو بڼو ګټه اخيستل
- ◀ د وزارت له لاسته راوړنو د کليپونو جوړول او په فېسبوک، انټرنټي پاڼه او يوټيوب کې يې خپرول
- ◀ د لوړو زده کړو وزير او معينانو سره د ځانگړو مرکو تنظيم
- ◀ د نشراتي کارکوونکو ظرفيت لوړولو لپاره د برنامو ترسره کول
- ◀ د نشراتو په برخه کې د انگرېزي او اوزبکي څانگو د فعالېدو هڅې
- ◀ د ډېټا ژورناليزم برخې رامنځ ته کولو هڅې
- ◀ د ټوليزو رسنيو له لارې د وزارت ټولو لاسته راوړنو او فعاليتونو انعکاس
- ◀ په حرفه يي ډول د برېښنايي اونيزې د منځپانگې او بڼې بدلول
- ◀ د هېواد مطرح چاپي رسنيو کې د لوړو زده کړو وزارت کړنو اړوند تر ۵ ډېرو مقالو خپرول

پہ ۱۳۹۹ کال کی دیور زدہ کیوزارت لاسنه راپو نه کتنه

له اداري فساد سره د مبارزې او نظارت برخې لاسته راوړنې

اداري فساد سره مبارزه

اداري فساد یو له زړو ناروغیو او په اصل کې د اداري نظام تر ټولو زوړ ټپ بلل کېږي، ځکه چې له دولت سره یوځای زېږېدلې ښکارنده ده یعنې له کله نه چې د بشر فعالیتونو سازمانی بڼه ځان ته غوره کړه، اداري فساد هم د داخلي تعاملاتو او د سازمان له متن سره د چاپیریال تعامل څخه راوتوکېد. نو لازمه ده چې د اداري فساد د له منځه وړلو په نویو کړنلارو سره دغه پدیده له منځه یوسو او له ټولنیزو سازمانی ناخوالو پاکه او خالي ټولنه ولرو. فساد موخو ته د سازمان نه رسېدو او پرمختګ مخنیوي په برخه کې یو اساسي خنډ دی.

افغانستان کې اداري فساد یو له جدي ستونزو او موخو ته د رسېدو په برخه کې ستر خنډ دی، حکومت له فساد سره د مبارزې او اداري فساد د کچې راټیټولو په موخه جدي اقدامات کړي چې له اداري فساد سره د مبارزې ملي ستراتیژۍ طرحه یې یو مهم او عملي اقدام دی.

د لوړو زده کړو وزارت هم د دغې شومې پدیدې د له منځه وړلو له پاره له اداري فساد سره د مبارزې پلان چمتو کړی او په دې برخه کې یې مهم ګامونه اوچت کړي دي

د تقنیني سندونو بیا کتنه

له اداري فساد سره د مبارزې عمل پلان تطبیق

په مرکز او دویمو ادارو کې د نظارتي سیستمونو جوړول

د کاري پروسېچرونو ساده کول

په فزیکي او آنلاین ډول د اکاډمیکو چارو د شکایاتو برخې جوړول

د پلټنې بهیر په برخه کې د پالیسیو چمتو کول

د روڼوالي، حساب ورکونې او ځواب ویلو فرهنگ پیاوړي کول

د اداري سیستمونو برېښنايي کول

د بورسونو مدیریت سیستم الکترونیکي کول

له هېواده بهر تحصیلي جعلي سندونو د پېژندنې مېکانیزم جوړول

لویې څارنوالۍ ته د ۱۱ قضیو استول

په سوانحو کې د ۱۵ اخطارونو درجول

د ګوښه کېدو یو مورد، د کتبي سپارښتنې ۲۰ مورد، د سندونو باطلېدو دوه مورد، د تبدیلی درې مورد، د تقاعد یو مورد

د مالي راپور ورکولو او بودجه یي پلان جوړونې بهیر اصلاح

په مرکز او ولایتونو کې د ۱۴۲ پوهنتونونو د بېلابېلو برخو ارزونه

د اکاډمیکو چارو د نظارت او ارزونې برخه

د لوړو زده کړو وزارت د اکاډمیکو چارو څارنې او ارزونې برخه د پالیسیو، قوانینو، مقرراتو، لویانو او چلنلارو د تطبیق څرنگوالي څارنه او په ټولو دولتي او خصوصي پوهنتونونو او لوړو زده کړو موسسو کې د تدریس کیفیت ښه کېدو، له کیفیت څخه د ډاډ ترلاسه کولو، د لوړو زده کړو وزارت ملي پلان ستراتیژیکو موخو او تثبیت شویو معیارونو سره سم د اکاډمیکو چارو ښه والي، د ټولو لوړو زده کړو بنسټونو د لېسانس او تر لېسانس پورته برنامه

د اکاډمیکو چارو د ارزونې پروګرام سازماندهي او د یادو بنسټونو کیفی کچې لوړېدو په موخه د اکاډمیکو پلانونو له تطبیق څخه د ډاډ ترلاسه کولو، د ټولو دولتي او خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو، علمي کادر، څېړونکو، کارکوونکو د اکاډمیکو چارو د کنټرول او ارزښت موندنې څارنه او د استادانو او محصلانو د اکاډمیکو چارو ستونزو د څېړنې او هغو ته د رسېدنې مسوولیت پر غاړه لري.

د لوړو زده کړو وزارت د اکاډمیکو چارو ارزونې او څارنې برخې په ۱۳۹۹ کال کې لاندې لاسته راوړنې لرلې:

۱- د لوړو زده کړو موسسو د مسوولینو، کمېسیونونو غړو او کارکوونکو د ظرفیت لوړول

د اکاډمیکو چارو د ارزونې او څارنې ریاست د پروګرام معرفي کولو، د کارکوونکو لپاره د لوړو زده کړو موسسو او د نظارت ریاست اړوند تقنیني سندونو توضیح، د نظارت او ارزونې ریاست د اکاډمیکو چارو د ارزونې کمیسیونونو غړو او دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو د مسوولینو لپاره د ښوونیزو ورکشاپونو جوړول.

د هغو ۴۰ خصوصي تحصیلي بنسټونو علمي مرستیالانو ته د انجینیري برنامه د ارزونې چک لیستونو لارو چارو معرفي کولو لپاره د ورکشاپونو جوړول چې د انجینیرۍ برنامه لري.

د هغو ۱۴ خصوصي تحصیلي بنسټونو علمي مرستیالانو ته د فوق لیسانس برنامه د ارزونې چک لیستونو لارو چارو معرفي کولو لپاره د ورکشاپونو جوړول چې د ماسټرۍ برنامه لري.

د ۱۲۸ خصوصي لوړو زده کړو بنسټونو لپاره د اکاډمیکو چارو تقنیني سندونو توضیح په تړاو د ورکشاپونو جوړول.

۲- د خصوصي لوړو زده کړو موسسو له برنامه د اکاډمیکو چارو ارزونه

د هغو ۲۰ طبي بنسټونو بیا ارزونې بهیر بشپړول چې مخکې په ټیټه کټګورۍ کې راغلي وو

د خصوصي تحصیلي بنسټونو د انجینیرۍ ۴۰ برنامه د ارزونې بهیر بشپړول

د ۱۳ خصوصي پوهنتونونو اړوند ماسټرۍ ۳۲ برنامه د ارزونې بهیر بشپړول

۳- د دولتي او خصوصي لوړو زده کړو موسسو بیاکتنه او نظارت

د مرکز او ولایتونو ۲۱ دولتي تحصیلي بنسټونو (کابل پوهنتون، کابل طبي پوهنتون، پولي تخنیک، د شهید استاد رباني ښوونې او روزنې پوهنتون، بدخشان، تخار، ننگرهار، هرات، بلخ، کندهار، خوست، بامیان، دایکندي، هلمند، پکتیا، بغلان، کندز، کنړ او لغمان) پوهنتونونو د ورځنۍ برخې د برنامه نظارت او بیاکتنه.

د مرکز او ولایتونو ۲۱ دولتي تحصیلي بنسټونو (کابل پوهنتون، کابل طبي پوهنتون، پولي تخنیک، د شهید استاد رباني ښوونې او روزنې پوهنتون، بدخشان، تخار، ننگرهار، هرات، بلخ، کندهار، خوست، بامیان، دایکندي، هلمند، پکتیا، بغلان، کندز، کنړ او لغمان) پوهنتونونو د شپې برخې د برنامه نظارت او بیاکتنه.

◀ د ۱۱۹ خصوصي تحصيلي بنسټونو باکتنه او نظارت چې له هغې ډلې يې ۶۹ په مرکز او ۵۰ نور په (کابل، بدخشان، تخار، ننگرهار، هرات، بلخ، کندهار، خوست، باميان، دايکندي، هلمند، پکتيا، بغلان، کندز او کنړ) ولايتونو کې دي.

۴-: له دولتي پوهنتونونو سره د خصوصي لوړو زده کړو موسسو کليستر جوړونه

◀ له نږدې دولتي لوړو زده کړو بنسټونو سره د خصوصي بنسټونو د کليسترسازۍ طرحې ترتيب او چمتو کول.

◀ له ۲۷ دولتي پوهنتونونو سره د ۱۲۸ لوړو زده کړو بنسټونو د کليستر سازۍ هوکړه ليکونو لاسليکول

◀ د وزارت او پوهنتونونو په کچه د HELMS سيستم بهير د لړۍ څارنه او نظارت

۵-: د لوړو زده کړو موسسو علمي کادر غړو او محصلانو د اکاډميکو چارو ستونزو څېړنه او هغو ته رسېدنه

◀ د اکاډميکو چارو نظارت او ارزونې رياست واپسپارېدو او اېمپل له لارې د دولتي او خصوصي بنسټونو

استادانو، علمي کادر غړو او محصلانو د اکاډميکو چارو شکايتونو ته د رسېدنې برېښنايي سيستم جوړول.

◀ په ۱۱۹ خصوصي لوړو زده کړو موسسو کې د علمي کادر غړو او محصلينو تر ۵۰۰ ډېرو اکاډميکو شکايتونو ته رسېدنه.

◀ د دولتي لوړو زده کړو بنسټونو د علمي کادر غړو او محصلانو تر ۲۰۰ ډېرو اکاډميکو شکايتونو ته رسېدنه.

